

QOVARAMA KYORA

Uqetato quara Karaisiva qovarama kyero Ioninra timwa mwunra

Iesusira qati vara sivuma kyovaro nyaamwuni uro varuvaro airi ihi 60 ihive nritarovaro Ioniva mwaa quara qara ntumwa tora.

Mwi entara mpo uhua Iesusira nraakye qora uaqiamaqita vi varuvaro Ioniva Iesusira nraakye qorara hia pupohairata kyuqema kye Iesusi Karaisira qua riemwaqita quate tiro, mwaa quara qara ntumwa tora.

Ioniva hia vaitaraitiro, qati variqaro ruvaata voti hura taqamwaqiro viqaro mpo inraikya mpo inraikyavanto nraakiara qovara hianinra taqero mwi quara qara ntumwa nyatora.

1 ¹ Kotira kyaiqa vaisinramwuvanto varivaro nraakiara hia mpuahaama viraro mpo inraikya mpo inraikyavanto qovara hianinranra ntapihiate tiro, Kotiva mwaa quara Iesusi Karaisira timwa mwuvaro mwiva mwi quara qovarama kyora. Iesusi Karaisiva nyaamwunyaa vaisi mpo titovaro mwiva tumu ni timwa mpuvana nte Ioniva Iesusi Karaisira kyaiqa vaisivanto variqana ² ruvaata votima kyena taqeqana mwi inraikyara mwi inraikyara taqaavarara rieqana qara ntumwa taura. Nte mwaa quarara qutaa Kotira mwakyaakya vaiharo qutaa Iesusi Karaisiva mwi inraikyara mwi inraikyarara timwa mpuvana riaavararama tuqo.

³ Mwaa quara kyaara nti variani vaisira Kotiva kyuqemama mwataanano. Mwiva kyaara nti varirata mwaa quara rie vari nraakye qorahua, mwihuavata mwaa quarara nronraqama kye riemwaqi vivera, Kotiva mwihuavata kyuqemama nyataanano. Mwaa quava qutaqama kyero qovara hiani entava qaumatoma vahi.

**Kotira nraakye qora mwatukya 7 nramwuqi
varuhuara qua mwanteqaro tura**

⁴Kotira nraakye qora Esiaani mwatukya 7 nramwuqi variahua nte Ionivama nkyi qua mwantena. Kotiva mate qati variqiro vi varivama. Haaruvata mwiva qati variqiro vi varuvama. Nraakiaravata mwiva qati variqiro viqaro tumuanrivama variro. Kotiva nkyi kyuqemaqiro viraro nkyi mwutukyaqitairo qihaakya hi varirata variata. Kotiva nai taintaqaa mwatakya viro variharo mwia vuqaa mwanraqura 7 nramwu variahua, mwihuavata nkyi kyuqemaqita vivaro nkyi mwutukyavanto qihaakya hi varirata variata.

⁵Iesusi Karaisivavata nkyi kyuqemaqiro viraro nkyi mwutukyaqitairo qihaakya hi varirata variata. Iesusi Karaisiva hia qoriri hiraitiro, kyuqema kyero Kotira okyara tiri timwa timwi variva, mwiva nraante vuniqama kyero qutu quaraqitairo siviro qati variqi vi variro. Mwatani vunyaa vaisi airivanto variavaro mwiva ekyaa mwihua vunyaa vaisivantoma variro. Mwia mwutukyavanto tiriara vaiharoma variro.

Mwiva tiriara rieqaro qutu vurara tiro, Kotiva tiri uaqia hi quara nruka timwa taihata tire huvantu vita variqata ⁶tiri vunyaa vaisivata variqata qioqama kye mwia qora Kotira kyaiqa varaqi quarahuama varita. Nrivaqe mwia nrutu tuaaheraqi quara. Mwiva kepukyavanto variqaro ekyaa enta qati variqiro quanarove. Qutaave.

⁷Qio taqaate. Mwiva tonamwuqi variqaroma qaiqaa tumuanarove.

Mwiva tumi varirata ekyaaahua mwia taqe varivaroma tumuanarove.

Mwia mwamwantaqi hiqaariqo ruto vaisihua, mwihuavata mwia taqe varivaroma tumuanarove.

Mwi entara mwatani varihua mpo mwatanaa mpo mwatanaavanto mwia taqeta ntate varivarave.

Mwi inraikyava qio mwitaama hianarove. Qutaave.

⁸Kotiva nronravanto ekyaa inraikya nraatara kyaiva tiqaro, Nte toharena vuni variavantema kyena ekyaararaqavata variarivama varuqo, tiro. Kotiva mate qati variqiro vi varivama. Haaruvata mwiva qati variqiro vi varuvama. Nraakiaravata mwiva qati variqiro viqaro tumuanrivama variro.

Ioniva nai ruvaata taqorara tura

⁹Nte Ioniva nkyi sata sakyavantomata varina. Nkyevata ntevatata Iesusiravata kuaaqi variqi vi varunanra. Nte nkyi kyapata variqi viqana nriqa vi inraikyarave, muaanrave, varaqina vi varura. Mwitaamaqi vi varuraro Kotiva tiriqaa ntaqikyivi varihata tire mwia nraaqiara varunanranra tita, nkyevata tirevatata kepukyaqama kyeta variqi vi

varunanra. Nte mwitaamaqi viqana Kotira qua nraakye qora timwa nyiqi vina, Iesusiva qovarama kyai quara nraakye qora timwa nyiqi vi variavata mwia kyaara ni rupaqita uro kyaarera utaqaa vahi mwatara Patimosiqaa kyorama.

¹⁰Nte mwini variqana tiri vunyaa vaisi nrtutu tuaaheraani entaraqaa variavaro Kotira mwanraquravanto nivata varuvana nte nronraqama kyena Kotirara riemwaqi viqana variavaro ni moqasairo quavanto nronraqama kyero ntoma nruqua taara tiqaro ¹¹mwitaama tiro: E taqe varina inraikyara qara ntumwa kyera mwi qarara vara kyairaro Kotira nraakye qora mwatukya 7 nramwuqi varinani quarive. Mwi mwatukyara nrtutu vahirero Epesaasi, Simenaa, Pekamaami, Taiataira, Saatisi, Pirateripiaa, Reotisiaa, mwi mwatukyara nrtutu mwitaamama vaiho, tiro.

¹²Mwita ti varuvana nte mwi quara ti varu vaisira taqaankye tina, tuqasaavi taqaavaro omwa ite varu inraikyava 7 nramwu koriqo ututo inraikyava vahuvaro ¹³mwia utana vaisi mwiva varura. Mwia viri vahirero nte mwatani mwatatai nraaqiarava varuqo tu vaisira viri votima kyero vahura. Mwiva tuavaaqa mpuahaa utu tovaro kyuqu taaqi tumitarovaro varuvaro mwetokyaqaa mwiva koriqotairo ututo hoqukyara hutero varura.

¹⁴Mwia qiata kyaahi vahirero turomunrave, vahi vosauve, mwia voti huva vahuvaro mwia vuvanto qia votima kyero ite varura. ¹⁵Mwia kyuqu qaini voti hira mwia nrtutu mparaasi ravita kyero kyuqema kye utu kyero vahamwenra qutaiharo takyuqira votima kyero takyuqi varuvaro mwia quavanto vahirero aisaakya nruqua taara ti varura.

¹⁶Mwitaama vahuvaro mwiva nai kyauqu tuananrani qovora 7 nramwu tutovaro paipa hini hini mpoqama kyero vaihova mwia nroqitairo qovarama vuvoro aaqu tero varura. Mwitaama vahuvaro mwia virivanto huarivanto ihera itaintema kyero iteqaro takyuqi varura.

¹⁷Mwi vaisiva mwitaama varu vaisiva varuvana nte mwia taqena tumu ntina qutu vu vaisira votima kyena mwia kyuqutarani variavara. Nte mwitaama variavaro mwiva nai kyauqu tuananraqotairo ni mamantaqaa vatero tiqaro, Hia aatu hiante. Nte tohare vuni variavantema kyena nte ekyaararanivata variarivama varuqo.

¹⁸Nte qati variqi vi varuvama varuqo. Qio taqaante. Nte qutu quavavavata mate qati variqi viqana ekjaa enta qati variqi virerave. Nte ntaqikyiqana nte qiar روما vaisivanto qutuananrove. Nte qiar روما vaisivanto uaqia hi mwatara nronraqama kyero qia itaaninraqi quanarove.

¹⁹E taqe varina inraikyara qara ntumwa taante. Mate mwaa entara qovara hianinravata, nraakiara qovara hiani inraikyararavata, qara ntumwa taante.

²⁰E ni kyauqu tuananrani qovora 7 nramwu taqe varianaravata, omwa qupi kye vataa inraikyara koriqotairo utu kye 7 nramwu

vataaravata, nte mwi quara okyara uqeta taira vutu kyena i timwa mwinrenrave.

Qovora 7 nramwu mwia okyara vahirero mwihua nyaamwunyaa vaisi 7 nramwu variarave. Nyaamwunyaa vaisi 7 nramwu vaakya tura Kotira nraakye qoravanto varia mwatukyara 7 nramwuqaa ntaqikyari variarave. Omwa qupi kye vataa inraikyara 7 nramwu taqe variananra okyara mwitaamama vahiro. Mwi inraikyava Kotira nraakye qoravanto varia mwatukyara 7 nramwuma vaiho, tiro.

Epesaasiqi varu nraakye qorahua qua nyunra

2 ¹Mwitaa timwa kyero mwiva tiqaro, Epesaasiqaa ntaqikyari varira nyaamwunyaanrani mwataama kyera qara ntumwa taante. Nte ntena kyauqu tuananrani qovora 7 nramwu tutena omwa qupi kye vataa inraikyara koriqotairo utu taara 7 nramwu vataara utaqaa nrohi varuva, ntema nkyi qua timwa nyuqo:

²Nte nkye kyaiqa vare variara taqaurave. Nte taqauqata nkye toqamwu tu kyeta kyaiqa varaqi viqata hia pupohaihata kepukyaqama kyeta variqi qarave. Nte taqauqata nkye uaqia hia vaisihua hia qamwata nyataraitita, mwihuara quate qiarave. Uaqia hu vaisihua mponramwu qovarama vita tiqata, Tire Iesusiva nronraqama kyaihata varurahuave, tuvata nkye mwihua mwataara hiqata taqovata mwihua unra tu vaisihua varurave.

³Nte taqauqata nkye nianra rieqata muaanra varaqi viqata hia qoriri hiraitita, kepukyaqama kye variarave.

⁴Nkye mwitaamaqi viqata qio variavanavata nte mpo qua kyaara nkyiara tirerave. Nkye tohareta varu entara nkyi mwutukyavanto nianra mpoqiavata vahurave. Mwaa entara nkyi mwutukyavanto hia nronraqama kyero nianra vaiho.

⁵Mate nkyi kyaiqavanto tumu ntira mwianrama riaate. Nkyeta qora kyaiqa qaqira kyeta haaru kyuqe kyaiqa varontema kyeta varaate. Nkye hia nkyeta qora kyaiqa qaqira kyaivera, nte nkye hinani uro ntena nkye omwa qupikyeqata vataa inraikyara mwia vara qatinani kyaaninrave.

⁶Mwitaa tiqanavata nte nkyi qua mpo rieqana nkyi qamwata nyatauqo. Nte ti varuntema kyeta nkye tiqata, Nikoraasiqinaahua utua kyaiqarara tiri tiqo itaiho, ti variave. Nkye mwitaa qiarara tina, nte nkyi qamwata nyatauqo.

⁷Nkyi su nyaato kyuqe su nyaato vahirera, Kotira mwanraquravanto Kotira nraakye qora timwa nyi vari quara rieqata variate. Vaisi mpovanto qora kyaiqa hia utiraitiro, qora kyaiqa nraatara kyeqaro variqiro viraqe nte mwi vaisirara qio Kotira aakyoqi uro variqarama kyatari mpo mwia tamwa nreta qati nraahu variqi vira hiqu kyera nrenanrave qianinrave, tiro.

Simenaqaqi varu nraakye qorahua qua nyunra

⁸Mwitaa timwa kyero mwiva tiqaro, Simenaqaqa ntaqikyivi varira nyaamwunyaanrani mwataama kyera qara ntumwa taante. Nte toharena vuni variavantema kyena nte ekyaaranivata variarivama varuqo. Nte qutu quavava mwaa entara qati variqi vi varuvama varuqo.

⁹Nte qianinra riaate. Nte taqauqata nkye muaanra nronraqama kye vare variarave. Hia nkyini mpo inraikyavata vaihata nkye vehiqama kye variarave. Qio nkyini airi inraikya nyaamwunima vaiho. Nte riauqata lutaa vaisinramwuvanto tiqata, Tire Iutaavanto nraahu Kotira nraaqiara varuro, tiqata nkyiara uaqia hi quara qiavata variarave. Mwihua hia Kotira nraaqiara variraitita, mwihua Saataaninra nraaqiarama variavo.

¹⁰Nronraqama kyero muaanravanto qovara hirata hiama aatu hiqata variate. Riaate. Saataaniva nkyi mwataara hirero nkyi mponramwu sitaqiuro uro karavuqi kyaananrove. Nkyi karavuqi uro kyairata nkye kyauqurutana iherara mwiqi variqi vivata nkyi qoraqama nyatevarave. Nkyi qoraqamaqita vivata nkye hia ni qoririma mataraitita, nianra nraahu nraato tuqita quate. Nkyi nronraqama kye ntuqutuqi vita uro nkyi ntuqutu kyaivera, nianra nraahu vu nraato tiqata varivaqena nte ntenavanto mwia qiata nkyi kyoqaa nyiqana qati variqi vira nkyi nyianrita kyuqema kye qati variqi quate.

¹¹Nkyi su nyaato kyuqe su nyaato vahirera, Kotira mwanraquravanto Kotira nraakye qora timwa nyi quara riaata. Vaisivanto nraatara kyeqaro kyuqe aanraqaa variqiuro viro uro qutu quari vaisiva qio variraro nraakiara qutu quariva hiama mwia tu varaananrove, tiro.

Pekamaamiqi varu nraakye qorahua qua nyunra

¹²Mwitaa timwa kyero mwiva tiqaro, Pekamaamiqaa ntaqikyivi varira nyaamwunyaanrani mwataama kyera qara ntumwa taante. Nte paipa hini hini mpoqama kyero vaihaira vatauvama varuqo. Nte qianinra riaate.

¹³Nkyi mwatukya mwia nte ntapihiki kyaurave. Nkyi mwatukyaqi airi nraakye qora Saataaninra qua rieqata mwia kyaiqa vare variavata nkye mwini variqata nianra nraahu riemwaqi vi variarave. Saataaninra kyaiqa vare variahua airivanto variavaro nkyiqitairo mpovanto Antipaasiva kyuqema kyero ni qua ti varihata mwia kyaara mwia ru kyaavata nkye mwiaqaatai hia aatu hiraitita, nkye kepukyaqama kyeta nianra nraahu riemwaqi vi variarave.

¹⁴Nkye mwitaamaqi viqata qio variavanavata nte mpo qua kyaara nkyiara tirerave. Nkyi utani vaisi mponramwuvanto variqata mwihua Mperaamuva api qua timwa to quara votima kyeta nkyi timwa nyi variavata rie variarave. Haaru Mperaamuva variqaro vaisi mpo mwia

nrtu Mperekira timwa mwinro tiqaro, Kumwaanri mwataama kyera timwa nyiqanrama mwihua rapatama kyairata i mwatanaa Isarerivanto i unra qua rieqatama unra mwanriqani vate kyarara nreqatama api qaraqita viqatama uaqiama quate, turave.

¹⁵Nkyi utaqitai vaisi mponramwuvantovata api qua ti variavata nkye mwihua qua rie variarave. Mwi vaisihua Nikoraasiqinaahua api timwa taa quara nkyi timwa nyi variavata nkye mwihua qua rie variarave.

¹⁶Nkye mwi quara mwi quara api qua qaqira kyeta tuqasaaqita kyuqe qua nraahu riemwaqita quata. Nkye hia mwitaa hivera, nte nkye hinani uro ntena nkyi utaqaa api qua ti varihuavata ntena noqinaa paipaqa ntaquaninrave.

¹⁷Nkyi su nyaato kyuqe su nyaato vahirera, Kotira mwanraquravanto Kotira nraakye qora timwa nyi quara rieqata variata. Qio kepukyaqamaqiro viqaro qora kyaiqa uro nraatara kyaani vaisira, nte mpo kyara *mana* uqeta taura hini mwina mwiaqaatana ori eqarorivata mwianrinro mwiaqaa vahi nrutura mwia varaari vaisiva, mwiva nraahuma ntapihiananrove, tiro.

Taiatairaqi varu nraakye qorahua qua nyunra

¹⁸Mwitaa timwa kyero mwiva tiqaro, Taiatairaaqaa ntaqikiyi varira nyaamwunyaanrani mwataama kyera qara ntumwa taante. Nte qua qianinra riaate. Nte Kotira mwaquvanto ni puvanto qia votima kyero ite varihana varuvave. Ni kyuqu qaini voti hira mwia nrtu mparaasiqaa vahaamwenra qutaiharo takyuqira votima kyero takyuqi varihana varurave.

¹⁹Nte variqana nkyi kyaiqa taqe varurave. Nte taquaqata nkye nanrianra nanrianra mwutukya vaihata variarave. Nkye Kotirara kepukyaqama kye rieqata variarave. Nte taquaqata nkye mpohua kyaahaqa hiqata variarave. Nkye muaanra nrhata hia qoriri hiraitita, kepukyaqama kyeta variqata varaqi vi variarave. Vuni nkye Kotira kyaiqa pataqia varaqi vita mate nkye mwi kyaiqara nronraqama kye vare variarave.

²⁰Nkye mwitaamaqi viqata qio variavanavata nte mpo qua kyaara nkyiara tirerave. Nraakye mpovanto mwia nrtu leseveriva nai tiqaro, Nte Kotira qua qovarama kye varuvave, timwa kyero nkyi utaqi varihata nkye mwia qati taqe kyaavaro nkyivata varirave. Mwi nraakyeva api qua timwa nyi varihata ni kyaiqa vaisinramwu mwia qua rieqata api qareqata unra mwanriqani vataa kyarara nre variarave.

²¹Mwi nraakyeva nai qora kyaiqa qaqira kyaarive tina, nte mwia vekya mpuahaama variqi vi varuqaro mwiva hia qaqira kyaraitiro, mwi kyaiqara qati nraahu utuqiro vi varirave.

²²Mwia kyaara nte mwi nraakye ntuqutuariro mwiva nronraqama kyero nriqa quani inraikyara varaqiro quananrove. Mwiavata api

nrohi vari vaisihua, mwihuavata hia nkye po kye tita tiqata, Hia mwi nraakyeravata nrohiataarave, tivera, nte qamwanrama kyenama mwihuavata ruarita mwihua nronraqama kyetama nriqa vi inraikyara varaqita vi varivarave.

²³Nte mwitaama kyena mwi nraakyera vataqi vihua, mwihuavata ekyaa ntuqutu kyaarita qutu vivarave. Nte mwitaamaqi quarita Kotira nraakye qora mpoqi mpoqi varihua ni okyara ntapihi kyeta taqevavarave. Nraakye qoravanto su nyaatoqi vahi quarave, mwihua vare varia kyaiqarave, nte mwi quara mwi quara tukyama kyena ekyaa ntapihi kyaurave. Nraakye qora kuaiqia kuaiqiavanto nkyiari qora kyaiqa varera mwiaqaama nkyiari koqaa tukyama kyena nyianinrave. Ni okyara mwitaama vahirave.

²⁴Nkye mponramwuvanto Taiatairaaqi variahua hia mwi nraakyera qua rie variarave. Mpo qua mwi quarara Saataaniva uqeta tai quarave ti varia quara, nkye mwi quaravata hia riaraitita, variqi vi variarave. Nkye mwitaa hiarara tina, nte hia mpo muaanra nkyiqi vataaninrave, tuqo.

²⁵Nkye kyuqe inraikya tutaara mwi inraikyara tuqara kyeta tute variqi vivaqe nte tumuankye.

²⁶Kepukyaqamaqi viqaro qora kyaiqa nraatara kyero ni mutukya vahianinra nraahu varaqiro vi variani vaisira, nte nronraqama kyaariro mwiva mpo mwatanaa mpo mwatanaahuaqaa ntaqikyiqiro qunanrove.

²⁷Ni kova mwitaama kyero ni nronraqama kyaihana nte ntaqikyiqi vi varuntema kyeta mwihuavata mpo mwatanaa mpo mwatanaahuaqaa ntaqikyiqi vivarave.

Mwihua ntaqikyiqi viqata qaini kyauru tuqi viqata
mwiaqotai tave ntukuraa kyaintema kyeta
mwihua mpo mwatanaa mpo mwatanaahua
ntuqutuqi viqata mwihuaqaa ntaqikyiqi vivarave. (Sng 2:9)

²⁸Nte mwi vaisihua nronraqama kyena qovora nrumu qaatate varira itataaravata nyianinrave.

²⁹Nkyi su nyaato kyuqe su nyaato vahirera, Kotira mwanraquravanto Kotira nraakye qora timwa nyi vari quara riegata variate, tiro.

Saatisiqi varu nraakye qorahua qua nyunra

3 ¹Mwitaa timwa kyero mwiva tiqaro, Saatisiqaa ntaqikyiqi varira nyaamwunyaanrani mwataama kyera qara ntumwa taante. Nte qiani quara riaate. Nte Kotira mwanraqura 7 nramwu tutena varuvama varuqo. Nte qovora 7 nramwu tutena varuvama varuqo. Nte nkyi kyaiqa taqamwa ntapihi kyaurave. Mpo hiahua nkyiara kyuqema kyeta mwihua qati variqi quahuave ti variavanavata nte nkyiarama nkye qutu quahuave tuqo.

²Vu ntapairi kyeqata sivi variate. Nkyeta hini vataa inraikyava hia qutu vira, mwi inraikyara kepukyaqama kyaivaro hia qutu quarive. Nte taqauqaro nkyi kyaiqavanto Kotira vuqaa hiama qioqama kyero vahi.

³Nkyi kyaiqavanto mwitaama vahirara tita, nkyi timwa nyuvata rio quara, mwi quara riemwa teta mwi quara nraahu riemwaqi viqata qora kyaiqa qaqira kyaata. Nkye hia su ntapairi kye sivita varivera, nte mpuara vaisivanto nrihanrama nyatero nri ntema kyena nkyi rirera nrinanrave. Nte nrintaani entara nkye hia qio ntapihhi kyevarave.

⁴Nkye mpo hiahua Saatsiqi variahua, nkyeta tuavaaqa hia gainamaqama kyaavo. Nkyi kyaiqavanto qio vaihatara tita, nkye qioma eqarori tuavaaqa utu teta nivatama kye variqi vivarave.

⁵Qio kepukyaqamaqi viqaro qora kyaiqa nraatara kyaani vaisira, mwi vaisira nrutu nraakye qora qati variqi vi nrutura qara ntumwa tai mpukuraqitai nte hia nruka kyaraitina, qati kyena, eqarori tuavaaqa utu mwataanrave. Nte ni kora vuqaavata, nyaamwunyaahua suqaavata, variqana qoqaa vutu kyena tiqana, Mwi nraakye qorava ninivantoma variho, qianinrave.

⁶Nkyi su nyaato kyuqe su nyaato vahirera, Kotira mwanraquravanto Kotira nraakye qora timwa nyi vari quara rieqata variate, tiro.

Pirateripiaaqi varu nraakye qorahua qua nyunra

⁷Mwita timwa kyero mwiva tiqaro, Pirateripiaaqaa ntaqiky variira nyaamwunyaanrani mwitaama kyera qara ntumwa taante.

Nte qianinra riaate. Api okyarave, qora okyarave, hia niqi vaihana nte kyotataqama kyena nraahu varuvave. Qutaa okyaravanto nraahu niqi vaihana varuvave. Ntevitiva haaru tuto kiqara ntema mwi kiqara tutauqo. Nte mwi kiqaraqotai qesa qatua kyaariro hiama qio mpovanto tita taananrove. Nte mwi kiqaraqotaina qesa ru taariro hiama qio mpovanto qatua kyaananrove.

⁸Nte nkye vare varia kyaiqara ntapihhi kyaurave. Nte nkyi suni qesa mpo qatua nyatauqaro vahira, hiama qio mpovanto titaananrove. Nte taquqaro nkyi kepukya pataqia vaiho. Mwitaama vaihatavata nkye hia ni qoririma mataraitita, ni qua qati riemwaqi vi variarave.

⁹Iutaa mponramwuvanto tiqata, Tire Iutaavanto nraahu Kotira nraaqiara varuro, ti variahua, mwi vaisihua Saataaninra nraaqiara, unra ti varia vaisihua variarave. Nte mwi vaisihua ntavaaqavuvina uro nkyi kyuqutarani kyaarita mwihua tumu ntita variqata nianra qutaama mwia mwutukyavanto nkyiara vaiharo variho tivarave.

¹⁰Nte nkyiara hia qoriri hiraitita, kepukyaqamaqi quate qiavata nkye ni qua kyuqema kye riemwaqi quarara tina, nte nkyiqa ntaqikyiariro nronraqama kyero muaanra vahiari entava qovara hiariva hia nkyiqi qovara hiarive. Mwi entara nronraqama kyero muaanravanto qovarama viro ekyaa mwatanaa mwataaramaqi virata mwihua anoma kye uaqiama variqita vivarave.

¹¹Nte qamwanrama tumuntaaninrave. Nkyeta vataa inraikyara tuqara kyeta tutaate. Nkyeta kyaiqa ututaa kyoqaara nkyi nyianinra haunri mpovanto ntavihi kye varaankyorave.

¹²Kepukyaqamaqi viro uro qora kyaiqa nraatara kyaani vaisira nte mwi vaisira vara kyena ni mwanriqa Kotira nraamwuqi rataariro nraamwu kyaara kepukeyavanto variananrove. Mwi vaisiva hia mwi nraamwunra kyaraitiro, mwiqi mwanriqanraqama kyero variqiro qananrove. Nte mwi vaisiraqaa ni mwanriqa Kotira nrutu qara ntumwa mwatena, Kotira mwatukya nrutuvata mwi vaisiraqaa qara ntumwa mwataaninrave.

Mwi mwatukyava Ierusalemi qaraakya mwatukyama vahiananro. Mwi mwatukyava nyaamwuni Kotiva varinasairo tumu vahiananrove. Ntena nutu qaraakya nrutuvata mwi vaisiraqaa qara ntumwa mwataaninrave. Kepukyaqamaqi viqata qora kyaiqa nraatara kye nraakye qorahuaqaa nte mwitaama kyeqana qara ntumwaqina virerave.

¹³Nkyi su nyaato kyuqe su nyaato vahirera, Kotira mwanraquravanto Kotira nraakye qora timwa nyi vari quara rieqata variate, tiro.

Reotisiaaqi varia nraakye qorahua qua nyunra

¹⁴Mwitaa timwa kyero mwiva tiqaro, Reotisiaaqaa ntaqikyivi varira nyaamwunyaanrani mwataama kyera qara ntumwa taante.

Nte qua qiarita riaate. Ekyaa Kotira quara nte qio qutaave ti varuvama. Nte ekyaa Kotira kyaiqa taqaurara hia uqetaraitina, vutu kyeqana ntapihikye timwa nyi varuvama. Nte ekyaa Kotiva ututai inraikyara mwia okyaravantoma varuqo.

¹⁵Nte nkye vare varia kyaiqara taqaurave. Nte taqauqata nkye hia anoma kyero anterove, anoma kyero qia itai nramanrinra votima kye variavo. Nkye pataqia tutoqa hi nramanrinra votima kye variavo. Nkye anoma kye antai nramanrinrave, anoma kyero qia itai namanrinra votima kye varivaqe nte qiove qiataarave.

¹⁶Nkye hia anoma kye anteta, hia anoma kye qia itaihata, pataqia tutoqa hi nramanrinra votima kye variavananra tina, nte nkyi ntena nroqitaina mwunru vihi kyarerave.

¹⁷Nkye tiqata, Tire airi inraikyara vataurahua qioma varuro. Tire hia qumina mpo inraikyara aara ntaananrave, ti variarave. Nte nkyiara po tuqo, nkye mwitaa tiqatama nkye nkyeta vehiqama kye variara hia ntapihiki kye taqaavo. Po, mpohua nkyiara po kye tiva nraahu vaiho. Nkye vehi nraakye qora nraahu variavo. Nkye tuavaaqa hia vaihata tokyavanto variavo. Nkye vu qipa vihata vuara kyaara hiahua variavo.

¹⁸Nte nkyiara mwataa hiatema tina, Nkye niqaatai kyoqaa hiata. Kori qiaqotairo hiqama kyaira kyuqera mwia niqaatai koqaama kye varaivaro nkyini kyoqaa airi vahiarive. Nkye tokyava variqata kyauriqata variarara tita, niqaatai eqarori tuavaaqa vara kyeta nkyeta mwamwantaqa ntumwaqu taate. Niqaatai manrasini vara kyeta nkyeta suqaa qu taivaro nkyi suvanto ntapairi virata kyuqema kye taqaate.

¹⁹Ni mutukya vahi nraakye qorahua kyuqema variate tina, mwihua timwa nyateqana mwihua ntuqutuqina vurave. Mwianra rieqatama nkye qora kyaiqa qaqira kyeta, ni kyaiqa kyuqe kyaiqa nraahu varaqi quate.

²⁰Qio riaate. Nte mwaatani qesaqaa variqana qesa ntukuakua hiqana varuqo. Vaisi mpovanto ni qua riero qesa qatua matairera, nte mwi vaisira nraamwuqi verante mwi vaisiravata kyara nre variariro mwi vaisiva nivata variqaro kyara nre variananrove.

²¹Kepukyaqamaqi viqaro uro qora kyaiqa nraatara kyaani vaisira nte mwi vaisira nronraqama kyaariro mwiva nivatama kyero mwatakyaa viro variqaro ntaqikyiqiro quananrove. Nte qora kyaiqa nraatara kyena kepukyavanto variqananra tina, nte ntena kora mwia taintaqaa mwatakyaa vina variqana mwikyantiri ntaqikyiqi vivarurama. Kepukyaqamaqi viqata uro qora kyaiqa nraatara kyehua ni votima kyeta variqata ni kyauqu tuananrani mwatakyaa vita varivarave.

²²Nkyi su nyaato kyuqe su nyaato vahirera, Kotira mwanraquravanto Kotira nraakye qora timwa nyi vari quara rieqata variate, tiro. (Mwiva mwitaa tuvana nte Ioniva ruvaata taqontema kyena mwia qua riaavarave.)

Nyaamwuni Kotira tainta nronra taqorara tura

4 ¹Nte Ioniva variqana nte ruvaata votima kyena qaiqaa mpo taqaavarave. Nte nyaamwuni taqaavaro qesavanto qatua viro vahirave. Nte mwini taqe variavaro quavanto ntoma nruqua votima kyero tauraa ni timwa mpu quava qaiqaa nianra tiqaro, Mwaini nrumu variraqe nraakiara mpo inraikya mpo inraikya qovara hianinra nte i nraamwutaankye, tiro.

²Quavanto mwitaa tuvaro qamwanrama kyero Kotira mwanraquravanto kepukyaqama kyero nivata varuvana nte variqana taqaavaro ni puni nyaamwuni tainta nronra, vunyaa vaisi tainta vahuvaro mwiaqaa mpovanto mwatakyaa viro varura.

³Mwiva taintaqaa mwatakyaa viro varuvaro mwia virivanto takyuqiqaro nronra munima kyai orira mwia nrutu *iasipaave*, mpo ori nraanre ori mwia nrutu *konirianive*, ori mwitana takyuqi varintema kyero mwia virivanto takyuqi varura. Mwi vaisiva taintaqaa mwatakyaa viro varuvaro haunrikyavanto mwia tainta vara ututuma kyero vahuvaro haunrikyaa mwiva vuhanaa ori *emaraari* votima kyero vatura.

⁴Tainta nronra vahura mwia vara ututu tainta 24 nramwu vahuvaro tainta mwinramwunraqaa 24 vaisi nronra vaisinramwu mwatakyaa vita varuvaro mwihua tuavaaqa eqarori tuavaaqa vahuvaro mwihua qiataqaa koriqotairo ututo tovaqara quteta varura.

⁵Mwitaama vahuvaro tainta utaqaa vahuraqitairo aaquakyaavanto mpo uti varuvaro nyaanruva nruqua tintema kyero qua rara ti varuvaro

tainta mwia vuni omwa 7 nramwu qupi tova ite varura. Omwa mwinramwuva vahirero Kotira mwanraqura 7 nramwu vahura.

⁶Mwitaama vahuvaro tainta vuni kyaarera, karaasi voti huva vahuvaro mwiqi vevatovata qio taqaariva vahura.

Mwitaama vahuvaro tainta nronra tataaqani qati variqi vi varu inraikyava taaratana taaratana tainta utaqa vahuvaro mwi inraikyaraqaa vu airivanto vuni mwoqani vahura.

⁷Mwi inraikyava vahirero mpovanto vairi raioni mwia viri voti huva vahuvaro, mpovanto purimakau nraati votihuva vahuvaro, mpovanto vaisi viri voti huva vahuvaro, mpovanto memonra hitero nrohi varintema kyero vahura.

⁸Mwi inraikyava taaratana taaratana qati variqi vi varu inraikya vahuvaro mwihua kuaiqia kuaiqiaqaa nraakya 6 nramwu vahuvata ekyaa nraakya mwia mwoqaqaavata mwemwanivata vu airinti vahuhua variqata ihi timwaqi viqata hia tekya hiraitita, iheravata entaqivata ihi timwaqi viqata mwitaama tita:

Nronravanto Kotiva kepukyavanto ekyaa inraikya nraatara kyero nritarero varivave.

Mwiva kyotatavantove, mwiva kyotatavantove, mwiva kyotatavantove.

Mwiva haaru qati variqiro vuvave.

Mwiva mate qati variqiro vi varivave.

Mwiva nraakiara qati variqiro quariva tumuananrove, ti varura.

⁹Qati variqi vi varu inraikyava taaratana taaratanavanto mwitaa timwaqi viqaro tainta nronraqa mwatakya vi varu vaisira mwia peqa okyara viriniqama kyero mwia nrutu tuaaherero mwia qamwata mwataqi viqaro mwiva ekyaa enta qati variqiro vi variananrove timwaqi vi varura.

¹⁰Qati variqi vi varu inraikyava mwitaa timwaqi vi varuvata 24 vaisi nronra, mwinramwuhavata mwatasata tumu ntita variqata tainta nronraqa mwatakya viro varu vaisira qamwata mwateta tiqata, Mwiva ekyaa enta qati variqiro vi variananrove, tiqata nkyiari tovaqa qutura qatinani vara kyeta tainta nronra vahura mwia kyuqu vahunani tuto kye varura.

Mwitaamaqi vita mwihua tiqata,

¹¹E mwanriqavanto Kotiva tiriqaa ntaqiky variaravave.

E ekyaa inraikya utu kyera qovarama kyaaravave.

Mwitaa hi variananranra tita, tire i qamwata mwateqata tiqata,

I okyara kepukya okyara nraahuma vaiho.

I nrutuvanto viriniqama viho.
 I kepukyavanto nritaraiho,
 E qua qiananraqaatairo ekyaa inraikyavanto
 qovarama viro qati variqiro vi varirave, tura.

Nyaamwuni vahu mpukurara tura

5 ¹Mwihua mwitaa timwaqi vuvana nte Ioniva variqana taqaavaro tainta nronraqa mwatakya viro varuva variqaro nai kyauqu kyaatutani ququrama to mpukura tutero varuvaro mpuku mwia utanivata mwaaqanivata qara ntumwa tova vahuvaro mpuku mwia iriqiro viqaro mwi quara taqevoti tiro, qume voti hurraqo taaqau tovaro qume voti huva mwiva 7 nramwu vahura.

²Mpukuvanto mwitaama kyero tita viro vahuvana nte variqana taqaavaro nyaamwunyaava nronra mpovanto aakyara ntero tiqaro, Ta vaisivave vaisi kyuveqeva variariva mwaa mpukura vara kyero qume ntamwa kyero taaqau taira ntavahi kyero qua taqaananrove? tiro.

³Mwiva mwitaa tuvaro qume ntamwa kyero taaqau tora ntavahi kyaani vaisirara nyaamwunivata, mwatanivata, mwata mwemwanivata, puua huvaro hia mpovanto varura.

⁴Qumina puua hi taqovaro vaisi mpovanto qume ntamwa tora ntavahi kyero utaqi taqaariva hia varuvana nte nronraqama kye ntataqi vi variavara.

⁵Nte qati nraahu ntate variavaro vaisi nronra 24 nramwuqitairo mpovanto nianra tiqaro, Hia ntataante. Mwaini taqaante. Vaisi mpovanto, mwiva vairi raioti voti hiva Iutaara okyaraqinaava, mwi vaisiva Ntevitira kuua okyaravanto nronraqama viro uaqia hi kyaiqara nraatara kyero kepukyavanto variho. Mwi vaisiva qioma 7 nramwu qumeqo ntamwa kyero taaqau taira ntavahi kyero mwi mpukura iri kyero taqaananrove, tiro.

⁶Mwitaa tuvana nte variqana taqaavaro tainta nronra utaqaa sipisipi nraativanto siviro varuvaro qati variqi vi varu inraikyava taaratana taaratanavanto mwia vara ututu varuvata nronra vaisi 24 nramwuvantovata mwia ututuma teta varura. Mwitaama varuvana nte mwini variqana taqaavaro sipisipi mwia ru kyovaro qutu vu sipisipira votima kyero siviro varuvaro nriqiakyau mwia qiataqaa 7 nramwu vahuvaro mwia vuvata 7 nramwu vahurama. Ekyaa 7 inraikya mwi nramwunra okyara vahirero Kotira mwanraqura 7 nramwu vahura. Mwi mwanraqurahua okyara vahirero Kotiva nai mwanraqura 7 nramwu titovata mwatani nrohita tumu ntanteta uro varu mwanraqurahua varura.

⁷Mwitaama vahuvaro sipisipi nraati mwiva uro mwi taintaraqaa mwatakya viro varura kyauqu tuananraqitairo mpuku mwia

varora. ⁸Sipisipi nraati mwiva mpuku qatinani tu varovata taaratana taaratana qati variqi vi varu inraikyavavata, vaisi 24 nronra vaisinramwuvantovata, sipisipi nraati mwia vuni tumu ntita varura. Mwihua tumu ntita variqata kyaanta rupa tero ntuqutira kitaa voti hura tuteta koriqotairo ututo taanunravata tuteta varura. Taanu mwiqi qia quarovaro kyuqe mwunta vu inraikyava vahura. Mwi inraikyara okyara vahirero Kotira nraakye qoravanto Kotirara aakyara nte variavaro vi vari quara votima kyero vahura.

⁹Mwitaama kyero vahuvata 24 vaisi nronra vaisinramwuvanto qaraakya ihi tinerata sipisipi nraatiara mwataama tita:

I ru kyaavaro i nraanre tumihanra e qutu vira nraakye qora huvantu kyaarata mwihua Kotira nraakye qoraqamavi variarara tira, e mwi mpukura qume voti hiraqo taaqau taira qioqama kyera ntavahi kyera taqeravama variaro. Mwi nraakye qorahua ekyaa mpo okyara mpo okyaraqitaitave, ekyaa mpo qua mpo quaqitaive, ekyaa mpo mwatanaa mpo mwatanaahuaqitaive, ekyaa mpo mwamwanta mpo mwamwanta vahiraitaitave, ekyaa qovara hivarave.

¹⁰E mwi nraakye qorahuaqaa ntaqikyiqira virata, mwihua Kotirani kyaiqa varaqi viqata mwihua mwatani mwi mwataraqaa ntaqikyiqi vivarave, tita.

¹¹Mwi vaisinramwuhua mwitaa tuvana nte variqana taqaavata nyaamwunyaahua airivanto ntuvaantua huvana taqaavata nai qaiqaa nraahu kyaatavanto nrita ntuvaantua hita nai nronraqama kyeta tainta nronra mwia ututumavi varuvata taaratana taaratana qati variqi vi varu inraikyavavata, 24 vaisi nronranramwuvantovata, ututumavi variqata ¹²paa tita ihi timwaqi vita mwitaama tita:

Sipisipi ru kyovara qutu vurava i kyaiqavanto kyuqe kyaiqa nritarero vahi kyaiqava vahirara tiro, Kotiva i nronraqama kyairave.

Mwitaama kyaihara e ntaqikyira vaisiva nronravanto variqara airi inraikya vateqara variararo i vu nraatovanto kyuqe vu nraato vaihara kepukyavanto variqi quararo i nrutuvanto nronraqama kyero vaiharo i okyaravanto kepukya okyara kyuqe okyara vaihara variaro.

I kyaiqavanto nritarero vahi kyaiqava vaiharo

Kotiva mwitaama kyero i nronraqama kyairara tita,
tire i nrutu tuaaheraqi virerave, tura.

¹³Nyaamwunyaahua mwitaa tuvana nte variqana riaavata Kotiva ututo inraikyava ekyaa inraikyavanto, nyaamwuni vahu inraikyavave, mwata mwaqaq vahu inraikyavave, mwata mwemwaqi vahu inraikyavave, nramanri nronraqi vahu inraikyavave, ekyaa mwi inraikyava mwi inraikyava ihi timwaqiro viqaro mwataama tiro:

Nronravanto taintaqa mwatakyaa viro varira mwiavata,
sipisipi nraativata, tire mwitanahua nrutu
tuaaheraqi virerave.

Mwitanahua nyutu kyuqe nyutuma vaiho.

Mwitanahua kepukyaqa hiqata ekyaa enta
qati variqi vivarave, tura.

¹⁴Ekyaa inraikyavanto mwitaa tuvaro qati variqi vi varu inraikyava taaratana taaratanavanto tiqata, Qutaa qiavo, tuvata vaisi nronra 24 nramwuvanto tumu ntita mwatasata variqata mwitanahuara qamwataqi viqata mwitanahua nyutu tuaahere varura.

Sipisipi nraati mwiva qume voti huraqo taaqaq tora ntavahi kyorara tura

6 ¹Mwitaamaqi vi varuvana nte variqana taqaavaro sipisipi nraati mwiva qume voti huraqo taaqaq toraqitairo kuaiqia ntavahi kyovaro mwiaqaatairo qati variqiro vi varu inraikyara taaratana taaratanaqitairo kuaiqiavanto qua tirero nyaanruva nruqua tintema kyero qua tiqaro, Nriante, tura.

²Mwitaa tuvana nte variqana taqaavaro qosi eqara kyaahi vahuva ni puqaa varuvaro mwia mwoqaqa mpovanto huru tute varuvaro vunyaa vaisi tovaqa mwuvaro mwiva kepukyavanto ntaquqi viqaro nramwutaahua nraatara kya nraatara kya hiariva viro.

³Mwiva vuvaro sipisipi nraati mwiva qume mpo taaqaq tora nampa 2 mwia ntavahi kyovana nte riaavaro qati variqi vi varu inraikyara taaratana taaratanaqitairo nampa 2 vanto, Nriante, tuvaro ⁴mwiaqaatairo qosi mpo, nraanre qosivanto qovarama viro varuvaro mwia mwoqaqa varu vaisira kepukya mwunra. Mwatani varihua ntaquqi viqata nai ru kye nai ru kye hiate tiro, kepukya mwinro paipavata mwunra.

⁵Mwuvaro sipisipi nraati mwiva qumeqo taaqaq tora nampa 3 ntavahi kyovana nte riaavaro qati variqi vi varu inraikyaraqitairo mpovanto nampa 3 vanto nriante tuvaro qosi mpo kyokiraqa huva qovarama viro varuvaro mwia mwoqaqaa varuva nai kyauquqi muaanra tukya hi varu inraikyara tutero varura.

⁶Tutero varuvana nte riaavaro qati variqi vu inraikyara taaratana taaratanaqitairo quavanto vaisivanto tuntema kyero tiqaro, Nkye uiti

uru vararerata nkye kuaa enta kyaiqa utu kye munima varera ekyaa mwi munimanrao uiti kuaa kaapu nraahuma kyoqaa hivarave. Nkye mpaari uru vararerata kuaa ihera kyaiqa utu kye vare munimanra mwiaqo taarampo kaapu nraahuma kyoqaa hivarave. Nkye vahamwenra kyatari oripi tamwa riaani kyatarira tutaara ntaru kyevorave. Nkye uaini tutaara ntaru kyevorave, tiro.

⁷Mwitaa tuvaro sipisipi nraati mwiva qumeqo taaqau tora nampa 4 ntavahi kyovana nte variqana riaavaro qati variqiro vi varu inraikyara taaratana taaratanaqaitairo nampa 4 vanto nriante tura.

⁸Mwitaa tuvana nte taqaavaro qosi mpo qaamiantaqatova varuvaro mwia mwoqaa mpovanto mwia nrutu *Qutu Quani Okyarava* varura. Mwiva varuvaro mwia nraakiara mpovanto mwia nrutu *Qutu Vu Mwatukyava* mwia nraaqani mwia vataqiro nri varura.

Mwitanahua varuvaro mwitanahuara mwitaama tiro: Nkyetana ekyaa nraakye qora mwatani varihua taaratana taaratanaqaa tukyama kye vateta taaramponramwuuqaa tukyama tehua qati varivata mpo mwikuraqa tukyama tehua ekyaa ru taiqa kyaate. Nkyetana ntaqi okyarara qovarama kyaivata mwihua ntaquqi viqata nai ru kye nai ru kye hiate. Nronraqama kye aara nte iherara qovarama kyairata airivanto qutuate. Nriqa quani inraikyara qovarama kyairata mwihua nriqa virata variqi vita uro qutu quate. Qaakyau quara vairi qovarama kyairata nraakye qora kutita uro ru taiqa kyaate. Mwitaa timwa kyero mwitanahua nronraqama kyora.

⁹Mwitaa timwa kyero sipisipi nraati mwiva qumeqo taaqau to mpukura nampa 5 ntavahi kyovana nte variqana taqaavaro quara vahi aasau ru kyeqaro vato taintava vahuvaro mwi taintara mwemwaqi nraakye qora mwanraqura airintivanto varura. Mwi nraakye qorahua qati varu entara Kotira qua nraakye qora timwa nyiqi vuvata mwia kyaara ru kyovata qutu vuvaro mwihua mwanraquravanto tainta mwia mwemwaqi varura.

¹⁰Mwihua mwanraquravanto mwiqitairo aakyara ntero tiqaro, Nronrao, kepukyavanto variaro. Uaqia hi inraikyava hiama qio iqi vahiananrove. E avuqavuma kyera variqira vi variaravave. Mwatani varia nraakye qorahua tiri ru kyaavata tire mwaaqi varuro. Nataama enta nritarairarave e ko tiqara mwihua nkyiarivata rinanrave? tita.

¹¹Mwitaa tuvaro eqarori tuavaaqa ekyaa mwi mwanraqurahua nyinro tiqaro, Pataqia varivata haaru nkyi ru kyontema kyeta nkyi henahua ni qua riaahua mponramwuvata ru kyaate. Nte mwitaa mwitaama nraakye qora ru kyaate timwa tauhua qati variavo. Mwitaama kyaivaro Kotiva nkyi nramwutaahua nkyiarivata ru vuntuananrove, tiro.

¹²Mwitaa tuvana nte variqana taqaavaro sipisipi nraati mwiva qumeqo taaqau tora nampa 6 ntavahi kyovaro mwiaqaatairo mwaturavanto nronraqama kyero tuvaro huari vuvanto aamanaqama viro vakora

tavuna votima kyero entama viro vahuvaro toravanto vaisi nraanre votima kyero nraanrenrusi utu vura.

¹³Mwitaa huvaro qovora aahoquravanto nyaamwusairo mwatani tumu nti tumu nti hi varuvaro toqavanto kyatari qakyaama kyaiharo kyatari tamwa ahoravanto tumu nti tumu nti hintema kyero qovora aahoquravanto nyaamwusairo mwatani tumu nti varura.

¹⁴Mwitaama vahuvana nte variqana taqaavaro pepaa ququra hintema kyero nyaamwuvanto ququramaqiro viro uro taiqa vura. Taiqovaro mwatani taaqivanto nai vahura mwia kyero uro mpoqi mpoqi apiqama kyero vahuvaro kyaarera utaqaqaa vahuva mwata mwiqianiva nai vahuraqatairo siviro uro mpoqi mpoqi vahura.

¹⁵Mwitaa huvata mwatani varu nraakye qorahua vunyaa vaisinramwuvantove, mpohuaqaa ntaqikiyi varuhuave, ntaqu vaisihuaqaa ntaqikiyi varuhuave, airi inraikya vatohuave, nronra vaisive, mpo qara mpo qara hu nraakye qorahua karavu vaisive, qati varu vaisihuave, ekyaa mwihua nronraqama kye aatu hita ori ontamwuqive, mupiqive, ori hakaraukaqi vita nrita uqetaaqetama vurave.

¹⁶Mwi nraakye qorahua ora tatari taaqiara aakyara nteta tiqata, Ntuvuraavura hira tiriqaa ntumwaqu viraqe uqeta quare. Tainta nronraqa mwatakya viro variva tiri taqaakyorave. Sipisipi nraati mwivavata raraqa tairaro tiri taqaakyorave.

¹⁷Qikye, Kotira raraqa tairaro ko qiari entava mate qovarama viho. Tavave mwate qio variananrove? tura.

Isareri nraakye qora 144,000 nramwuanra tura

7 ¹Nte Ioniva variqana taqaavata nyaamwunyaahua taaratana taaratanavanto varura. Mpovanto mwata mwaa hini tokyasataa varuvaro mpovanto hini tokyasataa varuvaro mpovanto hini tokyasataa varuvaro mpovanto hini tokyasataa varura. Ekyaa mwihua varuntema mwisairo hia toqavanto mwatave, nramanri nronrave, kyatarive, tiraro qakya hiarive tita, mwini variqata toqa antua teta varura.

²Mwinramwuhua mwini varuvana nte variqana taqaavaro nyaamwunyaava mpovanto huari vu nrinasairo nri ntero nai kyauquqi Kotiva qati variqiro vi variva nai nraakye qoraqaa aaraa vataani inraikyara tu varero nrinro. Mwiva nriqanro nyaamwunyaahua taaratana taaratana Kotiva nyaamwuvata mwatavata uaqiama kyaate tuhuara mwitaama tiro, ³Nkyenramwu mwatavata, nramanri nronravata, kyatarivata, uaqiama kyarera qiahua qati varivaqena nte nraante Kotira kyaiqa vaisi tiriqaa aaraa vataqina vina uro taiqa kyaarita nkyeta vararera ti kyaiqara mwia varaate tiro.

⁴Mwitaa tuvana nte variqana riaavaro Isareri nraakye qora 144,000 nramwu tiriqaa aaraa vateqaro Kotira kyaama tovata varura. Isareri

okyara 12 nramwu vahura. Nyaamwunyaava Isareriqqa aaraa vatarera hiro:

- ⁵ Iutaara okyaraqitairo 12,000 nraakye qora mwatama tero
Ruvenginra okyaraqitairo 12,000 nraakye qora
mwatama tero
Katira okyaraqitairo 12,000 nraakye qora mwatama tero
- ⁶ Asaara okyaraqitairo 12,000 nraakye qora mwatama tero
Napataraira okyaraqitairo 12,000 nraakye qora
mwatama tero
Manasaara okyaraqitairo 12,000 nraakye qora
mwatama tero
- ⁷ Simioninra okyaraqitairo 12,000 nraakye qora
mwatama tero
Rivairra okyaraqitairo 12,000 nraakye qora mwatama tero
Isakaara okyaraqitairo 12,000 nraakye qora
mwatama tero
- ⁸ Sepiuraaninra okyaraqitairo 12,000 nraakye qora
mwatama tero
Iosepira okyaraqitairo 12,000 nraakye qora
mwatama tero
Mpenisamininra okyaraqitairo 12,000 nraakye qora
mwatama tero mwitaamaqiro viro nyaamwunyaava
Kotiva nai kyaama teqaro aaraa vato inraikyara 144,000 mwihua
tiriqqa vatovata varura.

Nronraqama kyeta nraakye qora ntuvaantuama tohuara tura

⁹ Mwitaa tuvana nte variqana taqaavata nraakye qora airivanto varura. Mwihua airintivanto varuvarora tiro, mpovanto mwihua kyaara ntumwa kyeru mwitaa mwitaamavanto variavo qiariva hia qioqa hura. wi nraakye qorahua ekyaa mpo mwatanaa mpo mwatanaave, kyokirave, eqarave, mpo mwata mpo mwataqinaa nraakye qorave, mpo qua mpo qua tu nraakye qorahuave, ekyaa mwihua tainta nronra mwia vuqaavata, sipisipi nraati mwia vuqaavata, sivita variqata eqarori tuavaaqa utute variqata ekyaa mwihua qatokya mwanre voti hura tuteta ¹⁰ paa tita tiqata,

Tiri mwanriqavanto Kotiva nai taintaqaa mwatakyaa viro varivavata sipisipi nraati mwivavata mwitanahua tiri huvantu timwa taavata tire kyuqema kyeta qioma varuro, tura.

¹¹ Mwitaa tuvata ekyaa nyaamwunyaahua tainta nronra mwiavata, 24 vaisi nronranramwuvata, mwanraqura vahu inraikyara taaratana taaratana varuhuavata, ekyaa mwihua vara ututuma kye sivita varita

mwiaqaatai mwihua mwataqi tumu ntita nkyiari siri mwataqi vatateta nronra tainta vuqaa variqata Kotira qamwata mwateqata mwitaama tita:

¹² Qutaave, nrivaqe

tiri mwanriqa Kotira nrutu tuaaheraare.

Mwia okyaravanto kepukya okyarama vaiho.

Mwia vu nraatovanto kyuqe vu nraatoma vaiho.

Nrivaqe mwia nrutu nraahu tuaaheraqi viqata

mwianra nraahu qamwataqita quare.

Mwia kepukyavanto nritaraiharo

mwia kepukyavanto ekyaa enta qati nraahu

vahihiro quananrove, qutaave, tura.

¹³ Nyaamwunyaahua mwitaa tuvaro 24 vaisi nronra

vaisinramwuqitairo mpovanto ni kyaparama matero tiqaro, Nraakye qora mwaahua eqarori tuavaaqa ututaahua tahua tahua, taisai taisaive nrumu variavo? tuvana ¹⁴ nte tiqana, Nronra vaisio, e mwia ntipihianarave, qiavaro mwiva tiqaro, Mwaa nraakye qorahua varuvaro nronraqama kyero muaanravanto qovara huvata mwihua variqi vuvata mpo uhua mwihua anoma kye uaqiama nyatovata variqi vita mwaini nriahuave. Mwihua nkyiari tuavaaqa sipisipi nraati nraanreqi hiqama kyorara tiro, mwihua tuavaaqavanto takyququ vihata variarave.

¹⁵ Mwitaa hi varia nraakye qorahua variarara tita, mwihua Kotira tainta vuqaa variqata iheravata, entaqivata, Kotira kyaiqa varaqi viqata Kotira nraamwuqi variqi vi variavaro tainta nronraqa mwatakya viro variva mwihuaqaa ntaqikyiqiro vihata kyuqema kye variqi vi variarave.

¹⁶ Mwihua mwitaamaqi vi varivaro hia mwihua qaiqaavata nramanrive kyarave nraataa hiananrove. Mwihua varivaro huarivantove mpo inraikyavanto mwihua mwamwanta itaari inraikyava hia vahiananrove.

¹⁷ Sipisipi nraati mwiva tainta utaqaa variva, mwiva mwihuaqaa ntaqikyiqaro sipisipi qova kyuqeva nraantantamwa kyero variqaro mwihua sitaairo uro qati variqi quani nramanriva vahianinrani kyairata nrevarave. Mwitaa hiraro Kotiva mwihua suqitairo nruqunru nruka nyatairata mwi nraakye qorahua hia qaiqaavata ntatevarave, tura.

Qume voti huraqo taaqau tora nampa 7 ntava hi kyorara tura

8 ¹ Mwitaa huvana nte variqana taqaavaro sipisipi nraati mwiva qume voti huraqo taaqau tora nampa 7 mwia ntavahi kyovaro mwiaqaatairo nyaamwuni hia mpovanto qua tuvaro ekyaa inraikyavanto tirema kyero vahihiro vura. Pataqiara mwitaama vahuvana ² nte taqaavata nyaamwunyaahua 7 nramwuvanto Kotira vuqaa sivita varuhua varuvaro ntoma 7 nramwu mwihua nyuvata varora. ³ Nyuvata varovaro nyaamwunyaava mpovanto nai kyauquqi kori taanu tuvarero nrumu tainta mpo, kori tainta tataaqa siviro varura. Mwi taintaraqaa

Kotira kyaiqa vara mwate varu taintava nronra tainta vuni vahuvaro nyaamwunyaava mwiva kori taanu varero tainta mwia nraaqani siviro varuvaro qia quara tairaro kyuqema kyero mwunta quani inraikyara mpoqivata mwinro tiqaro, Kotira nraakye qoravanto Kotirara aakyara nte variavaro vi vari quaravatama kyera e mwaa inraikyara qia quaraante, tuvaro ⁴nyaamwunyaava taanu tutoraqitairo qia munra kyuqe mwunta vuva viqaro Kotira nraakye qoravanto Kotirara aakyara nteqa tu quavavata viqaro Kotira vuqaa vi varura.

⁵Mwitaamaqiro viro uro munra taiqa kyero mwiaqaatairo nyaamwunyaava kori taintaqaatairo qia ite varura, mwia vara kyero nai taanu piqa kyero mwi taanunra mwatani mwaamwi tuto kyora. Tuto kyovaro nyaanruva nruqa ti varuvaro nrotaara aaquakyaa ti varuvaro mwatura ti varurave.

Ntomanramwuanra tura

⁶Mwitaamaqi vuvata mwiaqaatai nyaamwunyaahua ⁷ nramwuvanto ntoma ⁷ nramwu tuteta vuatarera tera hura.

⁷Mwinramwuhuaqitairo mpovanto nraante ntoma vuata kyovaro kaapura vativantovata qiavantovata nraanre vatama kyero mwatani vati ntintema kyero tumu nti tumu nti hi varura. Tumu ntiro mwata mwaa taarampotanaqaa tukyama kyero mpo mwia mwatavata kyatarivata itamwa kyero omwa ahikyave mwukyau mwia ekyaa itamwa taiqa kyora.

⁸Mwitaa huvaro mwiaqaatairo nyaamwunyaahua ⁷ nramwuqitairo nampa ² vanto ntoma vuata kyovaro taaqi nronra qia ite varura voti hura nramanri nronraqi tuto kyora. Nramanri nronra mwiqi tuto kyovaro ekyaa nramanri mwia tukyama kye taarampotana vahura taaratanavanto qati vahuvaro kuaa mwiva vaisi nraanre nraantantamwa kyero nraanrenrusi utu vura.

⁹Nramanri tukyama kye taaratana qati vahuvaro mpo mwiqi vahu inraikyava ekyaa qutu taiqa vura. Nramanri mwiqi nrohuhua sipivata kuaa qarama tukyama kye taaratanaqi vahuva qati vahuvaro kuaaqi vahu sipiva taiqa vura.

¹⁰Mwitaa huvaro nyaamwunyaahua ⁷ nramwuqitairo nampa ³ vanto nai ntoma vuata kyovaro mwiaqaatairo qovora nronravanto omwa qupi kyaiharo itaintema kyero iteqaro nyaamwusairo tumu ntiro tumu ora tatari taaqitaitrove rumwuqitairo vihata nrauna nramanrinra mpoqi mpoqi tumu ntiro. Qovora mwiva ekyaa nramanri tukyama kye taarampotana vatoraqitairo taaratana qati vahuvaro kuaa mwiqi tumu ntura. ¹¹Qovora mwia nrutu *Ukaviva*. Mwiva nramanriqi tumu ntuvoro hini nramanri mwiva ekyaa uka vuvaro hini mwiva qati vahura. Nraakye qoravanto ukavu nramanrinra nrohua mwihua ekyaa qutu nraahu vurama.

¹²Mwitaa huvaro mwiaqaatairo nyaamwunyaahua ⁷ nramwuqitairo nampa ⁴ vanto nai ntoma vuata kyovaro huarivantove, toravantove, qovora aahoquravantove, iteqaro taaratanaqaa tukyama tora mwisataa qati ite varuvaro kuaa mwisataa ekyaa qipa viro hia itora. Qaatatoraqaa huarivanto hiniqi nraahu itamwaqiro viro hiniqi hia itovaro entaqivata tora qovora aahoquravanto hiniqi nraahu itovaro hiniqi hia itora.

¹³Mwitaa huvana nte tuaahera kyena virini taqaavaro memonra mpovanto virisata hitero nrohi variqaro aakyara ntero tiqaro, Po, po, po, nyaamwunyaahua taaramponramwuvanto hiama nkyiari ntoma vuataavo. Po, mwinramwuhuavata nkyiari ntoma vuata kyaivata mwatani nai uaqيامa kyeta varivarave, tiro.

Nampa 5 vanto nai ntoma vuata kyorara tura

9 ¹Memonravanto mwitaa tuvaro mwiaqaatairo nyaamwunyaahua ⁷ nramwuqitairo nampa ⁵ vanto nai ntoma vuata kyovana nte variqana taqaavaro qovoravanto nyaamwusairo tumu ntiro mwatani vahuvaro mpovanto kiqa mwia mwunra. Mwi kiqava mupi, nai veva veva mwutukyani vu mupira qatuaraani kiqava vahura.

²Kiqa mwuvaro qovora mwiva kiqa mwiaqotairo mupi veva veva mwutukya kyokikina rura qatua kyovaro mwiqitairo qia munravanto nronraqama kyero nrivi varura. Nronraqama kyero qia itaiharo qia munravanto nrivi varintema kyero munravanto mwiqitairo nriviqaro huarivata nyaamwuvata ntumwaqu kyovaro ³qia munraqitairo kainyaaqavanto qovarama viro mwatani vahura.

Kainyaaqa airivanto qovarama vita vahuvaro voravanto kutintema kyero kainyaaqavanto kutuarive tiro, kepukya nyinro tiqaro, ⁴Nkye vihua hiama uro mwukyau omwa ahikyave kyanta kyatari qupiqaaninra toqeta uaqia hiraitita, nkye taqaivaro nraakye qora tiriqa Kotiva hia nai kyaama teqaro aaraa vataarihua mwihua nraahu kutuate.

⁵Nkye mwi nraakye qorahua kyauquru torara kutuqita quate. Mwihua kutiqata hia mwihua ekyaa ru kyairaitita, qati kutuqi quate, tuvata kainyaaqavanto uro voravanto kutintema kyeta nraakye qora kutuvata nraakye qora nyamwantavanto mpoqama kyero nriqa vuvata variqi vurama.

⁶Mwi entara nraakye qoravanto nronraqama kyero nriqa virata atura ntumwaqi virara riegata mwihua qutuataa hirata qutirera hivarovata hia qioqa hiananrove. Qutira okyaravanto nyianratoma uro vahiananrove.

⁷Nte ruvaatakya taqaavata vaisivanto ntaqirero nai qosi nraamwuma kyero ekyaa inraikya terama kyero vataintema kyeta kainyaaqa mwihua varurama. Nkyiari qiataqaa tovaqa kori tovaqa voti hura quteta mwihua siri vahirero vaisi siri votima kye vahuvaro ⁸mwihua qiata kyaahivanto nraakye qiata votima kyero mpuahaa vahuvaro mwihua aanravanto

raioni vairi aanrai votima kye vahuvaro ⁹mwetokyani qaini voti huraqo nraamwuma teta mwihua nraaokyavanto nronraqama kyero nruqua tiqaro qosi airivanto vaisivanto ntaqirerata variavata ntanrau vare qua inraikyava nruqua tintema kyeta harahara ti varura.

¹⁰Mwihua vora nraantantamwa kye varuvarovata mwihua raqani aanrai vahura mwiaqo nraakye qora kyauquru torara kutuqiro quariva vahura.

¹¹Kainyaaqavanto mwitaama vahuvaro nyaamwunyaava mpovanto mwihuaqaa ntaqikyiqiro vi varura. Nyaamwunyaava mwiva nai mupi vevaveva mwutukyara vuraqi ntaqiki varuva mwia nrtutu Hivuru quaqitairo tirero *Apantonivave* tura. Mwaa quaraqitai tirera *Vaisi Taiqakye Varivave* tita.

¹²Qio riaate, kainyaaqavanto mwatani varihua uaqiamaqiro quari entava taiqa viraro qaiqaa nraakye qora qoraqama nyataariva taara inraikyava qatima vahiananro. Mwianra tirerave.

Nampa 6 vanto nai ntoma vuata kyorara tura

¹³Nte variqana taqaavaro nyaamwunyaahua ⁷ nramwuqitairo nampa 6 vanto nai ntoma vuato kyovana nte mwiaqaatai raa varo kori tainta Kotira vuqaa vahu taintara hini hini vitiqitairo qua tura.

¹⁴Mwiqitairo quavanto nyaamwunyaanra nampa 6 mwianra mwitaama tiro: Nyaamwunyaahua taaratana taaratana rupa taihata nramanri nronra luparetisiqi variahua huvantu kyairata qati quate, tuvoro huvantu kyora.

¹⁵Mwinramwuhua variqata mwi ihirave mwi torarave mwi entararave tire vekiyaqaa hiararo tiri huvantu kyairaqe qio mwi kyaiqara nraahu varaqi quare timwa kyeta, terama teta varuvaro mwinramwuhua huvantu kyovata mwihua mwatani varu nraakye qorahua tukyama kyeta taarampotanaqaa vateta taaratana qati kyeta kuaa mwiaqaa varu nraakye qorahua ntuqutu taiqa kyarera vura.

¹⁶Mwihua ntaqu vaisihua varirerata airivanto ntaqu vaisihua qosi mwoqaaqaa varura. Airivanto 200,000,000 vanto variavo tuvana riaavarama.

¹⁷Nte ruvaata taqamwaqi viqana vaisi mwihuavata mwihua qosivata taqaavarama. Mwi vaisihua mwetokyaqaa ntumwaquto inraikyava qia auru votima kyero nraanreqahuva vahuvaro vakora vahuvaro qaamiantaqatova vahura. Mwitaama vahuvaro mwihua qosi qiata vahirero raioni vairi qiata voti huva vahuvaro qosi mwihua nyoqitairo qiantovata qia munravantovata oriqaatairo qia itovavata mwihua nyoqitairo nritareqaro vi varura.

¹⁸⁻¹⁹Qiantovata qia munravantovata ori qia itovavata qosi nroqitairo nritara nritara hiqaro nraakye qora ri varura. Mwihua qosivanto

nai nroqitairo nraakye qora ruqiro viqaro mwihua ru kyero nkyiari riqanaqovata nraakye qora ri varura. Qosi riqana mwiva vahirero quaiha qiata voti huva vahuvaro mwiaqotairo nraakye qora kuti varura.

²⁰Hini qati varu nraakye qorahua, mwihua hia nkyiari qora inraikya qaqira kyaraitita, nkyiari qora kyaiqa utura mwianra nraahu qamwataqita viqata varura. Mwihua mpo inraikya koriqotai utu teta, mpo inraikya munimaqotai utu teta, mpo ori mpo oriqotai utu teta, kyatariqo utu to inraikyava, ekyaa mwi inraikyava hia taqero riero nrohiro qakyaa hu inraikyava vahuvata nraakye qoravanto mwi inraikyarara tiri mwanriqa utu taunanrave timwa kyeta, mwi inraikyara qamwata mwateqata vaanaravata qamwataqita vura.

²¹Nraakye qoravanto mwitaamaqi viqata mwihua nkyiari vaisi ru kyora hia mwianra nronraqama kye riaraitita, nkyiari vaana kyaiqa vare varura hia qaqira kyaraitita, api qaraqita nrohura hia qaqira kyaraitita, mpuara varo kyaiqara hia qaqira kyaraitita, uaqia hi kyaiqara mwia qati nraahu utuqi vi varura.

Ququrama to mpukura pata mpukuara tura

10 ¹Mwihua mwitaa hi varuvana nte variqana taqaavaro nyaamwunyaava mpo, kepukyavanto nyaamwusairo tumi varura. Mwia tuavaaqa vahirero tonamwu vahuvaro qiatani haunrikyavanto ututuma tero vahura. Mwia virivanto vahirero huarivanto itaintema kyero ite varuvaro mwia kyuqutanavanto qia auru nraantantamwa kyero ite varura.

²Nyaamwunyaanra mwamwantavanto mwitaama vahuvaro nai kyauquqi pata mpuku iri kyero tu varero tuminro nai kyuqu tuanra kyaarera nronraqa vatero nai kyaantaaqa kyuqu mwia mwataqaa vatero.

³Mwiaqaatairo mwiva aakyara ntamwa kyero vairi raioni qua taanaanra tuvaro nyaanruva 7 nani nronraqama kyero qua tura.

⁴Nyaanruva mwitaa tuvana nte variqana nyaanruva qua tura mpukuqi gara ntirera hiavaro nyaamwusairo qua mpovanto tiqaro, Nyaanruva 7 nani ti quara mwini uqeta kyaante. Hia mwi quara gara ntumwa taante, tiro.

⁵Mwitaa tuvana nte variqana taqaavaro nyaamwunyaava nai kyuqu hini nramanriqaa vatero hini mwataqaa vatova, mwiva nai kyauqu nyaamwuni tuaahera kyero ⁶Kotira nrutu ntero tiqaro, Kotiva ekyaa enta qati variqi vi varivave. Mwiva nyaamwuvata ekyaa nyaamwuni vahi inraikyaravata utu kyero vatero, mwatavata ekyaa mwataqaa vahi inraikyaravata utu kyero, nramanri nronravata ekyaa inraikya nramanri mwiqi vahiravata utu taivave. Nte Kotira nrutu nteqana mwaa quara qutaa qua nraahu tinerave. Kotiva nai utirera qiani kyaiqara hia vari kyero utuananrove.

⁷Nyaamwunyaahua 7 nramwuqitairo nampa 7 vanto ekyaara variva, mwiva nai ntoma vuata kyairaro Kotiva nai uqeta tai quara taiqa kyaananrove. Mwiva mwi quara nai kyaiqa vaisi poropeti vaisi haaru timwa nyunrave, tiro.

⁸Mwiva mwitaa tuvaro nyaamwusairo quavanto, vaakya riaava quava qaiqaa nianra tiqaro, Nyaamwunyaava siviro nai kyuqu mpo nramanri nronraqa ntamwa tero mpo mwataqaa ntamwa taira kyauquqitaira pata mpuku ququrama taira iri kyaira varaante, tuvana ⁹nte nyaamwunyaanra mwia uro mpuku mwianra mpiante qiavaro mwiva nianra tiqaro, Mwaa mpukura vara kyera nraante. Mwi mpukuva i vikyokyaqi viqaro qoraqamama uka quananrove. E mwi mpukura nroqi nrainranro kyaqaqavanto viti hintema kyeroma viti hiananrove, tiro.

¹⁰Mwitaa tuvana nte mwia kyauquqitaina mpuku mwia vara kyena nraavarave. Nte nroqi nreqana taqaavaro mwi mpukuva kyaqa votima kyero viti huvana nte nrapitama kye taqaavaro ni pikyokyaqitairo mpoqama kyero uka vurave.

¹¹Nte mwi mpukura nramwa taiqa kyaavaro ni timwa mpiro tiqaro, E qaiqaavata Kotira mwakyaakya qiante. E ekjaa mwatanaave, eqara vaisi upi vaisi mpo mwatanaa mpo mwatanaave, mpo qua mpo qua ti vari nraakye qorahuave, mwatani vunyaa vaisi variahuave, ekjaa mwihua mwihua Kotira qua qovarama kye timwa nyiante, tiro.

Kotira qua timwa nyiqi vi varu vaisitanahuara tura

11 ¹Mwiva mwitaa timwa kyero kyairiqa mpoqia ni mpiro tiqaro, Sivira kyairiqaqotaira uro Kotira nraamwu mwatama kyera, quara vahi aasau ru kyeqata qia quara mwate varia taintara, mwivata mwatama kyera, nraakye qora Kotira nraamwuqi variqata mwia nrutu tuaahere variahua, mwihuavata kyaara ntumwa kyaante.

²Kotira nraamwu mwateqarama hiam nraamwu vara ututu vahiyari mwatukyara mwataante. Mwi mwatukyara qati kyairata nraakiara mpo mwatanaa qumina mwatanaa, hia Kotira qua rie mwatanaahua mwi mwatukyara ntevarave. Mwihua taarampo ihi 6 tora variqi viqata Kotira mwatukya kyuqera ntamwaqi vi varivaro ³Kotiva nai qua timwa nyi vari vaisitanahua sitairata mwitanahua ua tuavaaqa ututeta Kotira mwakyaakya mwi entara 1,260 enta variqi viqata timwaqi vivarave.

⁴Kotira qua timwa nyiqi vi vari vaisitanahua oripi kyatari votima kyeta varivarave. Mwatani omwa taaratana Kotira vuqaa qupi kyero vataira, vaisi mwitanahua omwa mwitana votima kyetama varivarave. ⁵Nraakiara mwi entaraqaa mwitanahua varivaro mpovanto mwitana uaqiama nyatarera uti varirera, mwitanahua nyoqitairo qiavanto qovara hiro mwihua itamwa tatoqa kyaananrove. Mwitanahua mwitaama kyeqatama nkyiari nramwutaahua rivarave. Taha tahuave mwitanahua

qoraqama nyatarera utivera, mwitanahua mwitaama kyeqata mwihua taiqaqita vivarave.

⁶Mwitanahua mwi entaraqaa Kotira qua timwa nyiqi vi varivaro mpo kepukya mwitanahua nyinrata mwitanahua qioma nyaamwu tita taivaro hia vati ntuananrove. Mwitanahua varivaro mpo kepukya nyinrata mwitanahua qioma nrumwu nramanri mpohira tuqasaa kyaivaro nraanre nramanri utuquananrove. Mwitanahua varivaro mpo kepukya nyinrata mwitanahua qiome tivera, nkyiari kyakya hianinraqaa mwtani varihua ntuqutivata mpo qara mpo qarama kyero nriqa quani inraikyara varevarave.

⁷Mwitanahua Kotira qua timwa nyiqi vivaro mwiaqaatairo mupi veva veva mwutukya viraqitairo qaakyau vairi voti hiariva mwiquitairo qovarama viro uro mwi vaisitanavata ntaquqiro viro mwitanahua ru kyaananrove.

⁸Qaakyau vairi voti hiva mwitanahua ru kyairaro mwitana mwamwantavanto mwatukya nronra mwiqi aanraqaama vahiananrove. Mwi mwatukyaraqi haaru mwitanahua vunyaa vaisi kyatariqaa ru kyorave. Mwi mwatukyara mpo nrtutu mwiqata Sotomive, Isipive, tivarave.

⁹Mwiva mwitana ru kyairaro mwitana mwamwantavanto aanraqaa qati vahirata ekyaa mpo mwatanaa mpo mwatanaahua eqarave upivantove, mpo qua mpo qua tihua mwitanahua mwamwanta nrumu taqeta tiqata, Mwitanahua mwamwanta qati kyaivaro vahiarive. Hiama mwitana mwamwanta quntaate, tivaro mwihua mwamwantavanto taarampo iheravata mpo ihera hinivata qati aanraqaa vahiananrove.

¹⁰Mwi entara mwitanahua mwamwanta aanraqaa qati vahirata mwtani varihua mwitaama tivara, Mwiva mwia ru kyaihata mwianra tirevata qamwateqatama varuro. Mwitanahua qati variqata tiri nronra muaanra timwivata uaqiama kye variqi vi varunanrave, tivarave. Mwtani varihua mwitaa timwa kyeta qamwateqatama ihi timwaqi viqata kyarave, mpo inraikyave, nai mwi nai mwimaqi vivarave, tiro.

¹¹(Nyaamwusairo quavanto nianra mwitaama kyero nraakiara qovara hianinranra ni timwa mpuvana nte Ioniva ruvaata votima kyena variqana taqaavaro) mwi vaisitana mwamwanta taarampo entavata mpo ihera hini entavata aanraqaa qati vahivaro mwiaqaatairo Kotiraqaatairo nraaihovanto mwi vaisitanahuaqi vuvata mwitanahua sivita varuvata nraakye qoravanto mwitanahua taqovaro nyaatu qatovata aatu hiqata varura.

¹²Mwihua aatu hi variqata mwihua riovaro nyaamwusairo quavanto paa tiro mwitanahuara tiqaro, Mwaini nriate, tuvata mwitanahua tonamwuqi nyaamwuni vi varuvata mwitana nramwutaahua mwihua taqe varuvata nyaamwuni vura.

¹³Mwitanahua nyaamwuni vuvaro qamwanrama kyero mwaturavanto nronraqama kyero tura. Mwatura nronraqama kyero tiqaro mwi mwatukyara kyauqurutanaqa tukyama kyero 9 qati kyero kuaa mwia taiqa tuto kyero. Mwi mwatukyara taiqa tuto kyero nraakye qora airinti 7,000 nraakye qora ru taiqa kyora. Nraakye qora airinti ru taiqa kyovata qati varu nraakye qorahua mpoqama kyero nyaatu qatovata aatu hi varita tiqata, Qikye, Kotiva nyaamwuni varira okyaravanto kepukya okyarave, tura. (Mwitaa tuvana nte ruvaata taqeqana mwi inraikyara mwi inraikyara taqaavarave. Ekyaa mwi inraikyava nraakiara qutaa qovara hiananrove.)

¹⁴Nraakiara mwatani varihua anoma kyeta uaqiama vita vari entara taara entara qara ntumwa taurave. Rie varivaqena nronra enta nampa 3 entara timwa nyianri.

Nyaamwunyaava nampa 7 vanto ntoma vuata kyorara tura

¹⁵Nte ruvaata taqaavaro nyaamwunyaava 7 nramwuqitairo nampa 7 vanto ekyara varuva ntoma vuata kyovaro nyaamwusairo quavanto nronraqama kyero tiqaro, Mwaa entaraqatairo Saataaniva tumitarairaro tiri nronravantovata mwiva titai vaisivavata nritareta mwaa mwataraqaa ntaqikyiqita vivarave, tiro.

¹⁶Quavanto mwitaa tuvata nronra vaisi 24 vaisinramwu Kotira vuqaa nkyiari taintaqaa nkyiari taintaqaa mwatakyaa vita varuhua, mwihua mwi quara rieta mwiaqatai mwihua mwatasata tumu ntita nkyiari siri mwatani vateta Kotira qamwata mwate varita tiqata,

¹⁷Nronravanto, e kepukyavanto variqara ekyaa inraikya nraatara kyera variaravave.
E qati variqira vi variaravave.
Haaruvata e qati variqira vi varuravave.
E kepukyaya hiqara nraakye qoraqaa ntaqikyirera uti variarata tire iara qamwateqa varuro.

¹⁸Mpo mwatanaa mpo mwatanaahua raraqa tovata variqi vu entava taiqama viho.
Mwaa entara i raraqa tairara variqira vira entavama nri ntaiho.
Mwaa entara e qutu vihua ko tira entavama nri ntaiho.
I kyaiqa vaisi poropeti vaisivata,
ekyaa i nraakye qoravata, nronra vaisive pata vaisive,
iara nronraqama kyeta
rie vari nraakye qorahua varivara
mwaa entara e mwihua qamwata nyateqara
e mwihua nkyiari kyoqaa nyina entava nrintaiho.
Mwaa mwatara uaqiama kyaahua varivara e mwihua

nkyiarivata uaqiama kyera entavama nri ntaiho, tura.

¹⁹Mwihua mwitaa tuvaro Kotira nraamwu nyaamwuni vahu nraamwunra qesavanto qatua viro vahuvana nte taqaavaro Kotiva nraakye qora kyapata kuaaqi variate timwa to quara vokuheqi nraamwu mwiqi vahura. Mwiqi vahuvano mwiaqaatairo aaquakyaavanto mpo uti varuvaro nyaanruva nruqua ti varuvaro mwatura ti varuvaro kaapura vati nti varurave.

**Nraakyeravata, evari voti hura nronra qumina
inraikya qaakyau inraikyaravata, tura**

12 ¹Mwitaamaqiro vi varuvana nte Ioniva variqana taqaavaro nyaamwuni nai nraahumwa mpo qara hu inraikyava qovarama viro vahura. Nraakye mpovanto mwini varuvaro mwia tuavaaqavanto vahirero huari vu nraahu vahuvano mwia kyuqu mwemwani toravanto vahuvano mwiva qiataqaa qovora 12 nramwu tovaqa qutaantema kyero qutero varura.

²Mwi nraakyeva nraaqiara tuaqa huva nraaqiara mwatarera hiro atura ntiqaro kye kye timwaqiro vura.

³Mwi nraakyeva nyaamwuni varuvaro nai nraahumwa mpo qara huva mpo inraikyavantovata nyaamwuni varura. Mwini qaakyau inraikya evari voti huva qaqira qutaava mwia qiata 7 nramwu vahuvano kyaava 10 nramwu vahuvano ekyaa nai qiata kuaiqia kuaiqiaqaa nronra vaisi tovaqa qutero varura.

⁴Mwi inraikyava nyaamwuni variqaro nai riqanaqotairo qovora aahoqura kuaasataa vahura ntupi kyero mwatani kyero qovora aahoqura taarasataa vahura qati kyora. Qaakyau inraikya, evari voti huva nronra qaqiraqutaava, mwiva uro nraakye vuni siviro variqaro mwiva nraaqiara mwata kyairaqe nraankye timwa kyero varura.

⁵Varuvaro nraakye mwiva qoraisi nraaqiara mwata tovaro nraaqiara mwiva nronra tuemwa viro qaini kyaamwu tutero variqi viqaro ekyaa mwatanaaqaa ntaqikyiariva varuvaro qaakyau inraikya mwiva nraaqiara mwia ru kyero nranrenra huvata nraaqiara mwia ntavihi kyeta uro Kotiva nai taintaqaa varunani kyora.

⁶Mwia nraaqiara ntavihi kyeta varaqita uro kyovaro mwi nraakyeva hiantero qumina mwatani Kotiva mwi nraakyerara rieqaro terama kyero vatonani vuva uro mwini variqaro 1,260 enta variqi vuvata mwiaqaa kyuqema kyeta ntaqikyiqi vuvaro varura.

⁷Mwi nraakyeva mwini varuvaro nyaamwuni ntaquva nronraqama kyero qovara hura. Qovarama vuvaro nyaamwunyaava nronravanto, Maikerivavata nyaamwunyaahua mponramwuvantovatama kyeta qaakyau inraikya evari voti hura mwiaavatama kye mwia kyuquqaa vitinto vaanahua mponramwuvatama kye ntaqura.

⁸Ntaquvaro Maikerivavata nyaamwunyaahua mwia kyuquqaa vitintohua kepukyaqama kye ntaquqi vita qaakyau inraikya evari voti hura mwivavata, mwia kyuquqaa vitintohua mwihuavata, nraatara kyora. Mwihua nraatara kyero qaakyau inraikya mwianra tiqaro, E hiam qio mwaini nyaamwuni varinanrave, Nyaamwunyaahua i kyuquqaa vitintaahua, mwihuavata hiam qio mwaini varivarave, tiro.

⁹Timwa kyero qaakyau inraikya evari voti hura mwia nyaamwusairo mwata mwaini mwaamwi tuto kyorave. Qaakyau inraikya evari voti huva mwiva haaruaa qarura mwia nrtutu Nramwutaavave Saataanivama variro. Saataaniva ekyaa mwata mwaaqa variahua unra qua timwa nyi varivama variro. Mwivavata, nyaamwunyaahua mponramwuvanto mwia kyuquqaa vitintohuavata, nyaamwusairo mwatani vara mwaamwi tuto kyorave.

¹⁰Tuto kyovana nte variqana riaavaro nyaamwusairo quavanto mwitaama tiro:

Mate Kotiva nraakye qora huvantu nyataani entava nri ntaiho.

Kotiva kepukyaqama kyero nraakye qoraqaa ntaqikyiqiro virerove.

Kotiva titai vaisiva, mwivavata mate nronraqama viho. Mwitanahua Saataaninra nyaamwusaita vara mwaamwi tuto kyaarave.

Saataaniva mpo enta mpo enta Kotira vuqaa variqaro tiri qata vakyaahuaqaa qua vatarera uti varira mwitanahua mwia vara mwaamwi tuto kyaarave.

¹¹Tiri qata vakyaahua Saataaninravata ntaquqi viqata sipisipi nraati mwia nraanreho Saataaninra nraatara kyaarave.

Mwihua Kotira qua timwaqi viqata Saataaninra nraatara kyaarave.

Mwihua Karaisirara rievata hia nkyiari mwataqaa kyuqema varirara nronraqama kye riemwaqi viraitita, hia aatu hiraitita, qioma qutu quanarave timwa kyeta, mwihua Saataaninra nraatara kyaarave.

¹²Mwihua mwitaamaqi viqata

Saataaninra nraatara kyaarara tita, nyaamwuvantovata, nyaamwuni variahuavata, nkye mwihuara qamwateqata variate.

Nte mwataravata nramanri nronranravata po tuqo. Saataaniva mwini variqaro mwiva ntapihi kyaiharo mwiva taiqaari entava qaumaqa iharora tiro, nai mwia mpoqama kyero raraqa te variharo variho, tiro.

¹³Nyaamwusairo quavanto mwitaa tuvana nte taqaavaro qaakyau inraikya evari mwia vu nraato ntapihi vuvaro mwiva tiqaro, Qikye ni vara mwaamwi kyaavanama mwatani varuqo, timwa kyero mwiva siviro nraaqiara mwatato nraakyaera, mwia vataqiro rirero uti varura.

¹⁴Evai nronra uaqia huva mwia vataqiro rirera uti varuvata nraakye mwia kyaahaqa hiqata mwianra rieqata mwata terama tonani hia vaisivata varunani quminasata hitero uro taarampo ihivata hini ihivata variraro evarivantove qaruravantove mwia hia ruarive tita, memonra nraaokya taaratana mwunra.

¹⁵Mwuvaro nraakyevento hiant vi varuvaro qaruravanto nai nroqitairo nramanri vihi kyovaro mwi nramanriva humwunra votima kyero nteqaro mwi nraakyaera vataqiro viqaro mwia raaqu kyarera huvaro ¹⁶mwatavanto nraakye mwia kyaahaqa hiqaro nai nro qaqaama kyero nramanri mwia nramwa taiqa kyero.

¹⁷Nramanri nramwa taiqa kyovaro evarivanto nraakye mwianra raraqa tovaro mwiva mwia nraaqiara hini uhuavata ntaquariva viro. Mwiva uro Kotira qua riohuavata, Karaisiva timwa nyu quara riohuavata, ntaqirero vura. ¹⁸Ntaqirero vuva uro evai voti hiro qarura voti huva kyaarera nronra tokyani siviro varura.

Qaakyau vairi voti huva kyaarera nronraqitairo qovarama vurara tura

13 ¹Nte variqana ruvaata taqe variavaro kyaarera nronraqitairo qaakyau inraikyavanto qovarama viro. Mwi inraikyava vahirero kyaava 10 nramwu mwia mwamwantaqaa vahuvaro mwia qiata 7 nramwu vahuvaro mwia kyaava mpoqaa mpoqaa nronra vaisi tovaqa vahuvaro mwia qiata mpoqaa mpoqaa Kotirara uaqia hi quara tu nrutuva vahura.

²Nte taqaavaro mwi inraikyava qaakyau vairi, *repaati* vairi voti huva vahuvaro mwia kyuquvanto aasau *mpea* kyuqu voti huva vahuvaro mwia nrovanto vairi *raioni* nro votima kyero vahura. Mwi inraikyava qaakyau vairi votima kyero varuvaro evai nronra mwiva nai mwia votima kye variarive tiro, mwia vara nronraqama kyero nai kepukya okyara mwia mwinro nai ntaqikyu kyaiqara mwia mwunra.

³Qaakyau inraikya evai mwiva nai kepukya qaakyau vairi mwia mwuvana nte taqaavaro mwi inraikyara qiata mpo teqa kyovaro qauma qutu quariva vahuvarovata qaiqaa tavanta viro qio vahura. Mwia qiata mpovanto qutu quataara vahuvaro tavanta vuvaro qati variqiro vi varuvata tita, mwatani varuhua nrihanrama vita mwi inraikyarara kepukyavantove timwa kyeta, mwia vataqi vi varura.

⁴Evai qora inraikya mwiva nai kepukya qaakyau vairi voti hura mwia mwunranra tita, mwatani varu nraakye qorahua qaakyau vairi mwia nrutu tuaahera kyeta tiqata, Qaakyau vairivanto nraataraarivama variho. Hia mpovanto mwia nraatara kyaananrove, tura.

⁵Mwi entara Kotiva qaakyau vairi mwia qati kyovaro mwiva nronraqama viro variqaro 42 tora variqiro viqaro Kotirara mwaaqu uaqia hi quara timwaqiro vi varura.

⁶Mwiva nai nro qaqaama kyero Kotirara uaqia hi quara tiro, mwia mwtukyaravata uaqia hi quara tiro, ekyaa nyaamwuni varuhuaravata uaqia hu quara timwaqiro vi varura.

⁷Mwitaa timwaqiro vi varuvaro Kotiva mwia qati kyovaro mwiva Kotira nraakye qoravata ntaquqi viro mwihua nraatara kyora. Mwiva mwihua nraatara kyero qaakyau vairi voti huva, mwiva nronraqama viro ekyaa mpo mwananaa mpo mwananaahua eqarave, upive, ekyaa mwananaa mpo qua mpo qua ti varuhuave, mwiva ekyaa mwihuaqaa ntaqikyiqiro vi varura.

⁸Nte ruvaatakyaa mwi inraikyava nraakiara qovara hianinra taqaavarave. Nraakiara ekyaa mwanani varihua mpo mwananaa mpo mwananaavanto qaakyau vairi mwianra qamwataqi viqata mwia nrutu tuaaherevarave. Haaru mwata mwaa hia ututo entara Kotiva nraakye qora nrutu mpukuqi qara ntumwa tohua, mwihua nraahuma vairi nrutu mwia hia tuaaherevara. Mpuku mwia qati variqi vihua nyutu vatai mpukuva vaiharo haaru sipisipi nraati ru kyova, mwivama mwi mpukuraqaa ntaqikyiqiro variro.

⁹Nkyi su nyaato vahirera, nkye mwaa quara okyarara vu nraato tita ntapihata.

¹⁰Mwia ntavaaqavu kye rupate vaisiva varirata mwihua mwia ntavaaqavu kye rupa kyevarave.

Paipaqotaita mwia rukye vaisiva varirata mwihua mwia paipaqotaita ru kyevarave.

Mwihua mwitaamaqi vivata nkye Kotira nraakye qoravanto Kotirara riemwaqita vira kepukyaqama kyeta tutaata.

Qaakyau vairi voti huva mpovanto mwataqitairo qovarama vurara tura

¹¹Nte variqana ruvaata taqaavaro qaakyau vairi voti huva mpovanto mwataqitairo qovarama vura. Vairi mwia kyaava taaratana sipisipi nraati kyaavatana voti huva mwia mwamwantaqaa vahuvaro evari qora inraikya mwia qua votima kyero tura.

¹²Mwia quavanto mwitaama vahuvaro qaakyau vairi mwiva nronraqama viro vuni varura qaakyau vairi mwia kyaiqa nraahu vararero variqaro mwia kepukya kyaiqa okyara vareqaro ekyaa mwanani varuhuaqaa ntaqikyiqiro viqaro vuni varu vairira mwia qiata teqa kyovaro tavanta vuvaro qati varura, mwianra kepukyaqama kyero tiqaro, Nkye mwia nrutu nraahu tuaaheraqita quate, tiro.

¹³Mwitaa timwa kyero nraakiara qovara huva qaakyau vairi mwiva variqi viqaro nronra kyaiqa nraahu vare variqaro nraakye qora suqaa

variqaro mwiva tuvaro nyaamwusairo qiavanto mwatani tumuvata nraakye qora taqora.

¹⁴Mwiva vuni varu vairira kyaahaqa hiqaro nronra kyaiqa varaqiro viqaro nraakye qora unra utu kyovatara tita, nraakye qora mwatani varuhua mwianra qamwataqi viqata vuni varu vairira, mwia qiata teqa kyovaro tavanta vura, mwia nrutuvanto viriniqa hiarive tita, mwanraquhave mwanrahave utu mwatora.

¹⁵Nraakye qoravanto vuni varu vairira mwia mwanraqura utu tovaro nraakiara qovarama vuva qaakyau vairi mwia Kotiva qati kyovaro mwiva nai nraaiho vuata kyovaro mwanrahavanto qakyaa hiro qua tiqaro varuvata nraakye qora mpo uhua mwia nrutu hia tuaaherohua varuvaro mwanraqura ututo inraikyava mwiva mwihua qio ru kyaariva varura.

¹⁶Mwanraquravanto mwitaama vahuvaro nraakiara qaakyau vairi qovarama viro varuva variqaro ekjaa nraakye qora nronra vaisive, pata vaisive, airi inraikya vatohuave, hia airi inraikya vatohuave, karavu vaisive, qati varu vaisihuave, mwiva mwihuara kepukyaqama kyero tiqaro, Mwaa nampaara nkyeta kyauqu tuananranivata, nkyeta tiriqaavata, vataate, tuvata nkyiari kyauqu tuananranivata tiriqaavata nampaa vatora.

¹⁷Qaakyau vairi mwia nampaave, mwia nrutuve, hia varo vaisira mwianra qaoqama tovaro mwi vaisiva hia qio kyoqaama kyero mpo inraikya varero hia nai vato inraikyara nyiqanro munima varorave.

¹⁸Tiri tivu tinraato kyuqema kye vahirera, tire qioma qaakyau vairi mwia nampaa okyara ntapihiananrave. Mwi nampaara okyara vahirero vaisi nrutuma vahiho.

Nampaa mwia vahirero 666.

Taaqi Saioniqaa ntuvaantuama vita varura taqorara tura

14 ¹Nte variqana ruvaata taqaavaro sipisipi nraati mwiva taaqi Saioniqaa siviro varuvata mwia kyapata 144,000 nraakye qora varuvaro mwihua tiriqaa sipisipi nraati nrutuvata mwia qora nrutuvata gara ntumwa tovata varura.

²Mwihua mwini varuvana nte variqana riaavaro nyaamwusairo quavanto nramanri nruqua taarave, nyaanruva nruqua tintema kyerove, ti varura. Nte riaavaro vaisi airivanto kitaa ntuavaro nruqua tintema kyero qua ti varuvata ³nraakye qora 144,000 airivanto sivita variqata Kotira tainta nronra vuqaa variqata, mwihua qati variqi vi varu inraikyara taaratana taaratana suqaa variqata, mwihua 24 vaisi nronranramwu suqaavata variqata, qaraakya ihi timwaqita vi varura. Sipisipi nraati mwiva mwihua mwatasairo huvantu nyatorara tita, 144,000 nraakye qora mwihua nraahu mwi ihira timwaqi vi varura. Mwihua nraahu mwi ihira riovata mpohua hia mwi ihira riora.

⁴Vaisivanto hia nraakyevata nrohintema kyero mwi nraakye qorahua Kotirara nraahu riemwaqi viqata sipisipi nraati mwiva taini tainive virera hunani mwi nraakye qorahua mwia nraahu vataqita vi varura. Mwatani varu nraakye qorahuaqitairo mwihua nraante huvantu kyero sitaqiuro uro Kotiravata sipisipi nraativata mwitanahua nyunra.

⁵Uro nyuvata mwi nraakye qorahua hia unra qua timwaqi vuvaro hia mpo quavata mwihuaqaa vahuvata kyuqe kyaiqa nraahu vare varuhua varura.

Nyaamwunyaahua taaramponramwu taqorara tura

⁶Nte Ioniva qati nraahu ruvaata taqe variqana taqaavaro nyaamwunyaava mpovanto nyaamwu virisata hitero vi varuvaro Kotiva mwia titero uro mwatani varihua mpo mwatanaa mpo mwatanaahua eqarave, upive, ekyaa mpo qua mpo qua ti variahuave, mwihua kyuqe mwakyaakya ekyaa enta qati variqi vi quara timwa nyiante timwa kyero mwia titovaro mwiva nyaamwu virisata nrohiqaro ⁷paa tiro aakyara ntero tiqaro, Kotiva nraakye qora ko qiari entava nri ntaihatarata tita, nkye Kotirara aatu hiqata mwia nrutu tuaaheraate. Mwiva nyaamwuvata, mwatavata, nramanri nronravata, rumwu nramanrivata, utu tairave. Mwia nraahu qamwata mwateqata tiri mwanriqavanto variho, qiate, tiro.

⁸Mwitaa tuvaro mwia nraakiara nyaamwunyaava mpovanto mwia nraakiara viqaro mwitaama tiro, Papironi mwatukyavanto taiqama viho. Mwi mwatukyava uaqia hi kyaiqara nraahu utuqi viqaro ekyaa mpo mwatanaa mpo mwatanaahua ni uaini nraate tuvata mwihua nreqata mwihuavata api qaraqita vi varurave, tiro.

⁹Mwitaa tuvaro mwitanahua nyaakiara nyaamwunyaava mpovanto mwitanahua sataqiuro viro paa tiro aakyara ntero tiqaro, Vaisi mpovanto qaakyau vairi qamwata mwateqaro ni mwanriqave timwa kyero, mwia nampaa nai tiriqaave, nai kyauqu tuananranive, vatairera, ¹⁰Kotiva mwi vaisirara mpoqama kyero raraqa tairaro mwianra ni uaini nreqanro ni raraqa taani okyarara taqaananrovema qiananro. Kotiva hia qihaakyama kyero mwi vaisira ru mwataanarove. Kotira mpoqama kyero raraqa tairaro uaqiama kyero mwi vaisira ntuqutu mwataanarove. Kotiva mwi vaisira ntuqutu kyairaro mwiva nyaamwunyaahua kyuqehua suqaavata sipisipi nraati mwia vuqaavata variqaro nronraqama kyero qia itaaninraqi nriqintuna uka quani qiava itaaninraqi variqiuro viqaro nronraqama kyero atura ntiqaro varianarove.

¹¹Mwiqi variqiuro viraro mwi qiava hia qiparaitiro, qati nraahu ekyaa enta itamwaqiuro quananrove. Mwiqi varihua ekyaa enta itamwaqiuro quananrove. Nraakye qora qaakyau vairivata mwia mwanraquhavata qamwata mwateqata tiri mwanriqave tiqata mwia nampaavata varehua, mwihua entaqi ihera nronraqama kye qia itaaninraqi hia tekyavata ihua ekyaa enta atura ntiqata variqi vivarave, tura.

¹²Mwi quara rieqanama nte Ioniva nkyiara tiqana, Nkye Kotira nraakye qora variqata kepukyaqama kyeqa Kotira qua riemwaqita quatemala, tuqo. Nkye Iesusirara nraahu nraato tuqi quaterama, tuqo.

¹³Qio nyaamwunyaava mwitaa tuvana nte variqana riaavaro nyaamwusairo quavanto nianra mwitaama tiro, Mwaa quara qara ntumwa taante. Mate mwaa entaraqaatai nraakye qoravanto Kotira kyaiqa varaqi vita qutu vihua varivaro Kotiva mwihua kyuqema nyataanarove, tiro.

Nyaamwunyaava mwitaa tuvaro Kotira mwanraquravanto tiqaro, Qutaama qiara. Mwi nraakye qorahua muaanra varaqi vira qaqira kyeta uro tekya hivarave. Mwihua vare kyaiqava kyuqe kyaiqa vahianinranra tita, mwi kyaiqaravata vare vihua uro nyaamwuni tekya hivarave, tiro.

Mwataqaatairo kyara vanturara tura

¹⁴Mwitaa tuvana nte variqana taqaavaro tonamwu turomunra vahuvaro mwiaqaa mpovanto mwatakyaa viro varura. Mwia viri vahirero nte mwatani mwatatai nraaqiarava varuqo tu vaisira viri voti huva vahuvaro qiataqaa kori tovaqa qutero kyauquqi paipa mpoqama kyero vaihora tutero varura.

¹⁵Varuvaro mwiaqaatairo Kotira nraamwuqitairo nyaamwunyaava mpovanto veva ntero iro tonamwuqaa mwatakyaa viro varu vaisirara aakyara ntero tiqaro, E kyara vantira entava nri ntaiho. Ena paipaqotaira kyara vantu varera nriante. Mwatani kyaravanto naitarama viho, tiro.

¹⁶Mwitaa tuvaro tonamwuqaa mwatakyaa viro varu vaisiva nai paipa tuto kyero mwatani vahu kyarara teqa kyero vantura.

¹⁷Mwiva mwitaa huvana nte variqana taqaavaro Kotira nraamwuqitairo nyaamwunyaava mpovanto veva ntero mwivavata nai kyauquqi paipa mpoqama kyero vaihora tutero varura.

¹⁸Mwiva veva ntero varuvaro nyaamwunyaava mpovantovata qiaqaa ntaqikiy varuva, mwiva Kotira qamwata mwateqaro qia quara to taintaraqaatairo nri ntero nyaamwunyaava paipa vaihora tutorara aakyara ntero tiqaro, Ena paipaqotaira mwatani ito uaini tintera mwia tamwa ekyaa teqa vare nriante. Mwi tamwava keko timwa viho, tiro.

¹⁹Mwitaa tuvaro nyaamwunyaava mpovanto mwatani nai paipaqotairo uaini tamwa teqa kyero varero Kotiva uaini tati kyeqaro vataani tanunraqi tuto kyero. Tuto kyovaro mwi tanuva vahirero Kotira mpoqama kyero raraqa to tanuva vahuvaro ²⁰mwiqi tuto kyovaro uaini tamwa mwia tati varuvaro mwi tanuva nronra mwatukya mwaaqani vahuvaro mwiqitairo tatito nramanriva nraanrevanto viqaro humwunra nramanri votima kyero nai nyianra 300 kiromitaa uto taiqora. Vaisi mwamwanta ekyaa nrapitama kyero qiata nraahu qoqaa vahi nramanrinra votima kyero nraanre mwiva nteqaro humwunra nramanri votima kyero nai nyianrani uto taiqora.

**Nyaamwunyaahua 7 nramwuvanto variqata nraakye
qora uaqiama nyate inraikyara tute varurara tura**

15 ¹Nte Ioniva variqana ruvaata taqeqana nyaamwuni taqaavaro nronra inraikya nraahumwa inraikyavanto qovarama viro vahura. Mwini nyaamwunyaahua 7 nramwuvanto variqata nraakye qora qoraqama nyatarera hu inraikyara 7 nramwu qora inraikya tute varura. Mwi inraikyara nraakye qora ekyaara nyivaro Kotiva nraakye qorara raraqa taariva taiqa quanantro.

²Mwihua mwia tute varuvana nte taqaavaro kyaarera nronravanto karaasi voti huva mwiqi mpoqi mpoqi qia ite varuva vahura. Mwitaama vahuvana nte taqaavata nraakye qora airivanto qaakyau vairi nraatara kyohua varura. Mwihua qaakyau vairivata mwia mwanraqura mwi inraikyara nampaa qara ntumwa tora nraatara kyeta uro kyaarera karaasi voti hura tokyani sivita variqata nkyiari kyauquqi kitaa voti hura Kotiva nyu kitaara tuteta varura.

³Mwihua mwini variqata Mosesira Kotira kyaiqa vaisi ihivata, sipisipi nraati ihivata, timwaqi viqata mwitaama tita:

Nronrao, Kotio, i kepukyavanto nraatara kyero vaiho.

I kyaiqavanto nronra kyaiqa vaihatara tita, tire mwia taqeqata kyauqu ntukikinraaqateqa varuro.

E ekyya mpo mwatanaa

mpo mwatanaahua vunyaava variaravave.

I kyaiqa okyaravanto avuqavu okyara qutaa okyara nraahuma vaiho.

⁴Nronrao, tavave i nraatu hia aatu hiananrove?

Ekyaama i nraatu aatu hiqata varivarave.

Tavave hia i nrutu tuaaheraananrove?

Ekyaama i nrutu tuaaherevarave.

Iqi nraahuma hia qora okyaravanto vaiharo kyuqe okyaravanto nraahuma vaiho.

E avuqavuma kyera varaara kyaiqava

qoqaa vaihara variananranra tita,

ekyya mpo mwatanaa mpo mwatanaahua

i kyaiqa taqeta uro i vuqaa variqata,

i qamwata mwateqata i nrutu tuaaherevarave, tura.

⁵Mwihua mwitaa timwa kyeta ihi timwa taiqa kyovana nte taqaavaro nyaamwuni Kotira nraamwu qesavanto qatua viro vahuvaro Kotiva nainive tu mwatukyava qoqaa vahura.

⁶Mwitaama vahuvata nyaamwunyaahua 7 nramwuvanto nraakye qora uaqiama nyatarera hu inraikyara 7 nramwu qora inraikya tutohua, mwihua Kotira nraamwuqitai veva ntora. Mwinramwuhua veva nteta

kyuqe tuavaaqa takyuqi tuavaaqara utu teta mwetokyaqaa kori naaqunta voti hura rupa teta varura.

⁷Varuvaro qati variqi vu inraikyara taaratana taaratanaqitairo mpovanto tanu 7 nramwu nyaamwunyaahua 7 nramwu nyunra. Mwi tanunra 7 nramwu kori tanu vahuvoro mwiqima Kotiva ekyaa enta qati variqiro vira mwia raraqaa tova piqaro vahura.

⁸Mwi tanunra nyaamwunyaahua nyuvaro Kotira peqa okyaravanto takyuqi varuvaro mwiaqaatairo qia munravanto viqaro Kotira nraamwuqi uro piqa vuvata mwia kyaara mpovanto hia qio mwia nraamwuqi vera ntaariva vahura. Nyaamwunyaahua 7 nramwuvanto nraakye qora uaqiama nyatarera hu inraikyara hia taiqa kyovoro qati vahurara tita, mwihua mwiqi viqeteva hia vahura.

Kotira raraqaa tova piqa vu tanunra 7 nramwuanra tura

16 ¹Mwitaama vahuvana nte variqana ruvaata taqeqana riaavaro Kotira nraamwuqitairo quavanto nyaamwunyaahua 7 nramwuanra paa tiro aakyara ntero tiqaro, Kotira raraqaa taiva piqai tanunra 7 nramwu vareta uto mwatani rauru kyaate, tura.

²Mwitaa tuvaro nyaamwunyaahua 7 nramwuqitairo mpovanto nai tanu varero uto mwatani rauru kyora. Rauru kyovata qaakyau vairi nampaa vareta mwi mwanraqurara qamwateta tiri mwanriqave tuhua, mwihua varuvaro mwihua mwamwantaqa tauma rumpuara uaqia huva govarama viro mwihua mwamwanta nre varuvata varura.

³Rumpuaravanto mwihua nre varuvata varuvaro nyaamwunyaahua 7 nramwuqitairo nampa 2 vanto tumu nai tanu kyaarera nronraqa rauru kyovoro ekyaa kyaarera mwiva tuqasaa viro qutu vu vaisira nraanre votima vuvaro mwiqi ekyaa qati variqi vi varu inraikyava vahuva ekyaa qutu taiqa vura.

⁴Ekyaa qutu taiqa vuvaro nyaamwunyaahua 7 nramwuqitairo nampa 3 vanto nramanri nronraqaavata nrumwuqitai tumu nramanrinraqaavata tumu nai tanu rauru kyovoro mwi nramanrivavata vaisi nraanre tuemwa vura.

⁵Mwitaa huvaro nte riaavaro nyaamwunyaava nramanriqaa ntaqiky i varuva Kotirara tiqaro,

I kuaaraq i nraahuma uaqia hi okyarava hia vaihara
kyotatavanto variaro.

E qati variqira vi variaravave.

Haaruvata e qati variqira vi varuravave.

E mwataama kyera nraakye qora ntuqutiqara
avuqavuma kyera mwitaa hiqara kyuqema hira hiaro.

⁶Mwihua i nraakye qoravata,
i qua govarama kyaa vaisihuavata,

ru kyaavaro mwihua nraanrevanto raurirave.
 Mwia kyaara e nkyiari ntuqutiqara
 nraanre mwihua nyianrata nramwa kyaara
 nte mwianra huviqaravema tuqo, tiro.

⁷Nyaamwunyaava Kotirara mwitaa tuvana nte riaavaro Kotirani mpo inraikya mpo inraikya qia quara mwate varu taintaraqaatairo quavanto tiqaro,

Nronrao, Kotio, i peqavanto mpoqiavata vaiho.
 E mwitaa hiqara nraakye qora ntuqutiqara
 avuqavuma kyera ntuqutuaro.
 Nte mwianra qiovema tuqo, tiro.

⁸Mwitaa tuvaro nyaamwunyaahua 7 nramwuqitairo nampa 4 vanto uro nai tanu huari vuqaa rauru kyovaro Kotiva huari mwia qati kyovaro huarivanto mpoqama kyero iteqaro mwatani varu nraakye qorahua itamwa tatoqa kye varura.

⁹Huarivanto nraakye qora nronraqama kyero ite varuvata mwihua Kotirara qora qua tita tiqata, Mwivama nyaamwunyaahua sitaihata mwihua nkyiari tanu rauri variavaro qora inraikyavanto qovarama vi variho, tita. Mwitaa timwa kyeta mwihua nkyiari qora kyaiqa qaqira kyeta Kotira nrutu tuaaheraataara vahuvata mwihua hia mwitaa hura.

¹⁰Mwihua hia mwitaa huvaro nyaamwunyaahua nramwuqitairo nampa 5 vanto nai tanu uto qaakyau vairivanto mwatakyaa vi varu taintaraqaa rauru tovaro qaakyau vairivanto ntaqikyu mwataraqaa enta hu inraikyava qovarama viro entamaqiro vi varura. Entamaqiro vi varuvata nraakye qoravanto mpoqama kye nriqa vu inraikyara vareqata nkyiari mwaaqinri toqe varura.

¹¹Mwitaamaqi viqata mwihua nkyiari nriqa vura kyaaravata, nkyiari tauma rumpuara itora kyaaravata, Kotirara qora qua tiqata hia nkyiari qora kyaiqa qaqira kyaraitita, qati nraahu mwi kyaiqara utuqi vi varura.

¹²Mwihua nkyiari qora kyaiqa qati nraahu utuqi vi varuvaro nyaamwunyaahuaqitairo nampa 6 vanto nai tanu uto nramanri nronra, Iuperetisi nramanri mwiaqa rauru kyovaro mwi nramanriva tati viro huari vu nrinanyaahua nronra vunyaahua aanra vihi nyatora.

¹³Mwitaa huvana nte taqaavaro qaakyau inraikya evari nronra voti hura nroqitairovata, qaakyau vairi nroqitairovata, Kotira qua unra qua tu vaisira nroqitairovata, vaana taaramponramwu vihaunta voti uhua qovarama vita varura.

¹⁴Vaana mwinramwuhua Saataaninra vaanavanto nronra kyaiqa vare varuhua varura. Mwinramwuhua qovarama vita uro ekyaa mwatani varuhua vunyaahua rapateqata nrivaqe ntuvantua hita Kotiravata ntaquare tura. (Nte Ioniva ruvaata taqeqana nraakiara qovara hianinra taqaavara.) Kotiva kepukyavanto ekyaa inraikya nraatara kyaiva variraro

nraakiara mwiva ko qiani entava qaumato vahirata ekyaa mwatani varihua vunyaa vaisivanto ntuvaantuama vita Kotiravata ntaqirera utivarave.

¹⁵ (Karaisiva nai uro ntantero tumuani entarara mwataama tiro): Riaate, Nte mpuara vaisi nraantantamwa kye tumuaninrave. Vaisivanto hia vaitaraitiro, vu ntapairi kyero nai tuavaaqaqa kyuqema kyero ntaqikyiki variariva, mwi vaisiva qamwateqaro variananrove. Mwi vaisiva mwi entaraqaa nraakye qora suqaa nrohiqaro hia tokya variariva hiama kyaurira inraikya varaananrove, tura.

¹⁶ Nte ruvaata taqe variavaro vaana taaramponramwuvanto uro tunrenrasata, Hivuru quaqitai mwata mwia nrotu *Amaketoni* mwatave tura, mwini uro mwatani varu vaisihua vunyaaahua ntuvaantuama kyovata ntaqirerata uti varura.

¹⁷ Ntaqirerata Amaketoni tunrenrasata ntuvaantuama vita varuvaro nyaamwunyaahua 7 nramwuqitairo nampa 7 vanto ekyara tokyaqaa varuva nai tanu virira nyaamwuni rauru kyovaro Kotira nraamwuqi vahu taintaraqaatairo quavanto paa tiro tiqaro, Taiqama viho, ¹⁸ tuvaro mwiaqaatairo aaquakya ti varuvaro nyaanruva nruqua ti varuvaro mwaturavanto nronraqama kyero ti varura. Mwaa mwatara ututo entaraqaatairo hia mwitaa hi mwaturava utuvata nraakye qoravanto taqorave. Mwi entara mwatura tiqaro nai nraahumwa mpo qarama kyero turave.

¹⁹ Mwaturavanto tiqaro mwatukya nronra mwia vara mwata mwatama kyero taarampotanaqaa tuqamu viro vahuvaro ekyaa mwatani nronra mwatukya, mpo mwatukya mpo mwatukyaqi vahu inraikyava tumantiro ntuvuraavura hiro uaqiama vura.

Mwitaamaqi vuvaro Kotiva hia Papironivata taunru kyaraitiro, mwiva mpoqama kyero raraqa tovaro mwi mwatukyarara tiqaro, Evata ni uaini ni raraqa tai nramanrinra nraante, timwa kyero mwi mwatukyaravata ntaqu mwatovaro ²⁰ kyaarera nronra utaqaa pata mwata airi vahuvavata raupirima viro hia vahuvaro mwataqaa ora tatari taaqi vahuvavata viviro hia vahura.

²¹ Mwitaamaqi vuvaro nyaamwusairo vati kaapura ori nronra voti huva mwia muaanra 50 kirovanto vaisiqaa ntiqaro vaisi ri varura. Vaisi ri varuvata mwihua Kotirara uaqia hi quara tita tiqata, Kotiva nronraqama kyero tiriqaa qua vatero tiri ntuquti variho, tita. Timwa kyeta mwia qorama timwa mwatora.

Api qaraqiro nrohi varu nraakyerara tura

17 ¹ Mwitaa huvaro nyaamwunyaahua 7 nramwu tanu 7 nramwu tutohuaqitairo mpovanto nte variavanani nrintero nianra tiqaro, Nrinraqe nte api qaraqiro nrohi vari nraakyerara ruani okyarara i

nraamwutaankye. Mwi nraakyevea mwatakyaa viro variqaro ntaqikyari taintava nronra nramanri, mpo nramanri mpo nramanriqaa vahirave.

²Ekyaa mwatani variahua vunyaa vaisivanto mwi nraakyeravata mpuaraqama kye api nrohi variarave. Mwi nraakyevea vaisi kyapata api qaraqiro nrohiqaro nai uaini, api nrohi vari nramanrinra, ekyaa mwatani varia nraakye qorahua nyihata mwihua nramanri mwia nreta ueraqama quavo, tiro.

³Mwita tuvaro Kotira mwanraquravanto kepukyaqama kyero nivata varuvaro nyaamwunyaava ni pitaqiro uro quminasata kyovana nte mwini variqana taqaavaro nraakye mpovanto qaakyau vairi mwia mwoqqa mwatakyaa viro varuvaro vairi mwia nraanre vairi varuvaro mwiaqqa mpo nrtutu mpo nrtutu mwaaquqa hi nrtutura nraahu qara ntumwa tovaro vahura. Qaakyau vairi mwia qiata 7 nramwu vahuvoro kyaava kyauqurutana vahura.

⁴Qaakyau vairi mwiva mwitaama varuvaro nraakye mwiva nraanre tavunavata titiqa tavunavata nronra munima kyo tavunanra rupatero variqaro nronra munima kyo orira korive, mpo ori mpo orive, mwiaqqa nai mwamwanta mwunruqama tero variqaro nai kyauquqi kaapu tutero varura. Mwi kaapuraqi nai api qaraqiro nrohi varuraqaatairo uaqia hu inraikyava, mpo inraikya mpo inraikyavanto nraahu piqa viro vahura.

⁵Kaapu mwia tutero nai tiriqa uqetato quara mpo qara ntumwa tovaro vahura. Mwi nrtutava mwataama tiro:

MWAA PAPIRONIVE.

EKYAA API QARAQITA NROHI VARIAHUAVE,

EKYAA QORA INRAIKYA UTI VARIAHUAVE,

MWIHUA VARIVARO MWAA NRAHESIVA

MWIHUA NYOVAMA VARIHO, tiro.

⁶Mwi quara mwitaama kye qara ntumwa tovaro vahuvana nte taqaavaro mwi nraakyevea airi nraakye qora nraanre nramwa varovaro mwia vu nraato apiqa huvaro varura. Kotira nraakye qora nraanreve, Iesusira qua nraahu riemwaqi vura kyaara ru kyo nraakye qorahua nraanreve, ekyaa mwi nraanrenra mwi nraakyevea nramwa kyero ueraqama viro varura. Mwi nraakyevea varuvana nte mwia taqena mpoqama kye kyauqu ntukikinraaqate variavaro ⁷nyaamwunyaava nianra tiqaro, Nanraqamave e mwi nraakyevea taqera kyauqu ntukikinraaqate variaro? E rie variraqqa nte mwi nraakyevea okyara tuqetatairavata, mwia mwoqqa mwatakyaa viro vairira mwia qiata 7 nramwuvata kyaava 10 nramwuvata vahi vairira okyaravata, i timwa mwiankye.

⁸Mwi vairira e taqaarava mwiva haaru qati variqiro vi varurave. Mate mwiva hia qati variqiro vi variho. Nraakiara mwiva mupi nronraqaitairo uaqiama virero mwataqa mwaanri ntero quananrove. Mwi vairiva

qaakyau vairivanto mwataqaa nrohi varirata mwatani varihua mpo ihua mwia taqeta nkyiari kyauqu kyauqu ntukikinraaqate varivarave.

Haaru hia mwaa mwatara ututo entara Kotiva hini hia nraakye qorahuara ni nraakye qora variqata ekyaa enta qati variqi vivarave timwa kyero, mwihua nyutu mpukuqi qara ntumwa tora. Vairi mwianra kyauqu ntukikinraaqate vari nraakye qorahuara nyutu hiama mwi mpukuraqi vaiho. Mwihua nyutu mpukuqi hia vahiarihua qaakyau vairi mwia taqeta, nkyiari kyauqu ntukikinraaqate varivarave. Mwi vairiva haaru varuvave. Mwaa entara mwiva hia variho. Nraakiara mwiva qaiqaa qovarama quaninranra tita, mwi nraakye qorahuara mwianra nkyiari kyauqu ntukikinraaqate varivarave.

⁹Kyuqe vu nraato vahiariva nraahu mwaa quara okyarara riemwaqiro quananrove. Qaakyau vairi mwia qiata 7 nramwuvanto mwia okyara vahirero taqi 7 nramwu vahira mwiaqaa mwatakyaa viro variho. Vairi mwia qiata 7 nramwuvanto qaiqaa mwia okyara vahirero nronra vaisi 7 nramwu variarave.

¹⁰Vaisi 7 nramwuqitairo hini kyauquruvanto mwatani variqi vita qutu quavaro kuaiqiavanto qati ntaqikyivi variharo mpovanto nronra vaisi vunyaava variariva qatima variho. Nraakiara mwiva qovarama viro mwiva pata qiquqiarama variananro.

¹¹Qaakyau vairi mwiva haaru qati variqiro vuvave, mate hia qati variqi viva, mwivama nraakiara vunyaa vaisi mwihua nampa 8 qama kyaanano. Mwiva 7 nramwu vunyaa vaisi mwihua kuaa okyarama variananro. Mwiva qaiqaa qovarama viro uro taiqa virero quananrove.

¹²Kyaava kyauqurutana taqaananra mwia okyara vahirero mwi inraikyava vunyaa vaisi kyauqurutana variarave. Mwaa entara mwi vaisihua hia nronraqama vita kepukya vareta mpo mwataqaa mpo mwataqaa ntaqikyiraitita, qati variarave. Nraakiara mwinramwuhua nronraqama vita qaakyau vairi kyapata ntaqikyiqi viqata huari vu kuaiqiaqaa nai qiquqiaqa ntaqikyiqi vivarave.

¹³Mwi vaisinramwuhua vunyaa vaisi kyauqurutanavanto variqi viqata kuaa vu nraato nraahu vateta mwihua qaakyau vairi kyaahaqa hirerata nkyiari kepukya mwia nraahu mwivarave.

¹⁴Mwihua sipisipi nraativata ntaquqi vivaro sipisipi nraati mwiva nronravanto variqaro ekyaa inraikyaqaa ntaqikyiro ekyaa vunyaa vaisiqaa ntaqikyivara tiro, mwiva mwihua kepukya nteqa kyero nraatara kyaanarove. Mwi entara sipisipi nraati mwiva ntaquqi virata mwia kyuuqqa nai nyaanrama kyero nai kyaama tai nraakye qorahuara, nai mwianra nraahu riemwaqi vihua, mwihuama mwia vataqi viqata nraatara kyevarave, tiro.

¹⁵Nyaamwunyaava mwitaa timwa kyero mwiva nianra qaiqaa tiqaro, Api qaraqiro nrohi vari nraakyeva mwatakyaa viro vari nramanrinra

mwatavau nronra nramanri mpo nramanri mpo nramanri vira mwia okyarara tirerave. Ekyaa mwi nramanrinra okyaravanto vahirero ekyaa mpo mwatanaa mpo mwatanaahuama variavo. Upi mwamwanta vaihuave, eqara mwamwanta vaihuave, mpo qua mpo qua qiahua, variarave.

¹⁶Qaakyau vairivata kyaava kyauqurutanavata taqaanra, mwihua variqata api qaraqiro nrohi vari nraakyaera mpoqama kyeta uaqiama mwatevarave. Mwiuhua mwia nramwutaaqa hiqata mwia vehiqama mwateta mwia kyaivaro tokyama variananrove. Mwiuhua mwia vehiqama mwateta mwia mwamwanta mwati toqa nrupepaama kye nramwa kyeta qiaqotai mwia mwamwanta itamwa tatoqa kyevarave.

¹⁷Kotiva mwiuhua ni mutukya vahiani kyaiqara varaqi quate qianinranra tita, mwihua kuaa vu nraato nraahu tu kyeta nkyiari kepukya mwia qaakyau vairi mwia nraahu mwivarave. Mwiuhua mwitaamaqi vivaro Kotira quavanto qutaa mwivauma vahiananrove.

¹⁸Mwi nraakyaera taqaarava mwia okyaravanto vahirero mwiva nronra mwatukyavanto mwatani variahua vunyaahuaqaa ntaqikiyi varivama variro.

Papironi mwatukyavanto taiqa vurara tura

18 ¹Nte mwi inraikyara mwi inraikyara ruvaatakyaa taqena qaiqaa taqaavaro nyaamwunya vasi mpovanto nyaamwusairo tumu varuvaro mwia nronraqama kyero nronra kepukya mwuvaro mwia mwunruqamato inraikyava mpoqama kyero takyuqiqaro ekyaa mwata maata ntuvaahamaqiro vi varura.

²Mwiva paa tiro aakyara ntero tiqaro, Mwi mwatukyava taiqa viho. Papironi mwatukya nronra mwatukyavanto uaqiama viho. Mate mwi mwatukyaraqi hia kyuqe inraikya vaanavanto nraahu variqi vi variavo. Nyaamwa uaqia hiahua mwi mwatukyaraqi variqi vi variavo.

³Haaru mwi mwatukyava nai uaini uaqia hura mpo mwatanaa mpo mwatanaahua nyunranra tiro, mate mwiva taiqa viho. Ekyaa mwata maata vahintema vunyaa vasi variahua ekyaa mwihua mwivata api qaraqita nrohi varurave. Mwi mwatukyava api qaraqita nrohu kyaiqara uti varuvatara tita, munima kyaiqa vare varuhua, mwihua kyaiqavanto nronraqa huvata munima vare varurave, tiro.

⁴Nyaamwunyaava mwitaa tuvana nte variqana riaavaro nyaamwusairo quavanto mwitaama tiro:

Ni nraakye qora tuaavo,
mwi mwatukyara qaqira kyeta nritaraate.
Nkye mwivata variqata qora kyaiqa varevorave.
Nkye mwatukya mwiqi varivaqena
haunri nte mwia riqana nkyivata ruankyorave.

- 5 Mwi mwatukyara uaqia hi kyaiqava nritarero
 nyaamwu mwutukyani viro piqa viho.
 Kotiva mwia qora kyaiqa mwianra
 qati nraahu riemwatero hia taunru kyaiho.
- 6 Mwi mwatukyava nkyi uaqiama nyataintema kyeta
 nkye naivata uaqiama mwataate.
 Mwiva nkyi kuaiqia nyinranra rieqata
 nkye mwia taaraqia mwiate.
 Mwiva uaqia hi nramanrinra nkyi nyinra
 nkye mwi tukyara nraatara kye
 mpoqiavata mwia mwiate.
- 7 Nkye mwiva nai nrutu tuaahera kyairara rieqata
 mwiva nanrianra qamwateqaro kyuqe inraikya
 mwunruqa hiani inraikyara vatairara rieqatama,
 nkye mwia nrutu vara mwataniqama kyeta
 nriqavira inraikya mpoqiavata mwia mwiate.
 Mwiva nanrianra timwaqiro viro tiqaro,
 Nte vunyaa nraakyevantoma varuqo.
 Nte hia tetoqa nraake varuqo.
 Hia muaanravanto niqaa vahiraqe ntataanirave, tiho.
- 8 Mwi nraakyeva mwitaa tirara tiro, mwiva variqaro
 qioma varuqo tiraro kuaa enta mwiaqaa nraahu
 uaqia hiari inraikyava, mpo inraikya
 mpo inraikya mwia ruananrove.
 Nriqa vi inraikyarave, mwutukya uaqiahiani inraikyarave,
 kyara nraataahiari inraikyavave, ekjaa mwi inraikyava
 mwi inraikyava mwi nraakjera ru kyairaro
 qiavanto mwia tatoqa kyaananrove.
 Nronravanto Kotiva mwiaqaa qua vataariva
 kepukyavanto varirave.
- 9 Ekjaa mwatanaa vunyaa vaisivanto mwi nraakjeravata api qaraqita nrohiqata
 qora kyaiqavata vare varihua, mwihua variqata taqavaro mwi mwatukyava qia
 iteqaro munra vi varirata mwihua munra mwia taqeqatama ntatevarave.
- 10 Mwihua nyianrasata variqata mwi nraakjera nronraqama kyero
 nriqa quaninra taqeta aatu hiqata varivarave. Mwihua tiqata:
 Qikye, uvo, Papironi mwatukya mwaavao,
 e nronra mwatukya kepukya mwatukyavanto
 variarava variararo mate pataqiaqa
 i taiqa kyaihara raupirima quaro, tivarave.
- 11 Mwi mwatukyava uaqiama virata munima kyaiqa vare varihua
 varivaro mpovanto mwihua hi inraikyara kyoqaa hiva hia varirata
 mwihua ntatevarave.

¹²Mwihua hi inraikyava vahirero korive, munima orive, mpo ori mpo ori kyuqe orive, kyau mwukyaarive, kyuqe tavuna mpo tavuna mpo tavunave, nraanre tavunave, vakora tavunave, kyuqe mwunta vi vari kyatarirave, vahi aasau aanraiqo utute inraikyarave, kyatari kyuqeraqo utute inraikyarave, kapaave, qainive, eqarorive, mwi orira mwi oriraqotai utute inraikyarave, ¹³kyaravata nraivaro qiakyaahiani inraikyarave, kyuqe mwunta quarive tiro qia quare vari inraikyarave, mwuntavi inraikyara mpo inraikya mpo inraikyave, uainive, oripi kyatari tamwa mwia vahamwenrave, uitivata ulti qaupavatave, purimakauve, sipisipive, qosivata nai mwia raqa kaari votihiravatave, qati inraikyara munima kyontema kyeta munima kyeqata kyoqaa ututo vaisihuave, ekyaa mwi inraikyara hia mpovanto kyoqaa hiariva variananrove.

¹⁴Munima kyaiqa varehua mwi mwatukyarara mwataama tivara: Qikye, ekyaa e hiarava mpo inraikya mpo inraikyavanto taiqama viho. E mwunruqama taara inraikyava taiqama viho. Ekyaa mwi inraikyara vataarava hiama qaiqaavata qovara hiananrove, tivarave.

¹⁵Mwi entara mwi mwatukyaraqo variqata mpo inraikya mpo inraikya nyiqata nronra munima vare vari vaisihua, mwihua nyianrasata variqata mwi mwatukyara taiqa kyaaninra taqeta mpoqama kye aatu hita ntateqata varivarave. Mwi entara mwihua qutu vi vaisirara kyora mwata hianta hivarave.

¹⁶Mwihua tiqata:

Qikye, po, nronra mwatukyave, kyuqe tuavaaqa nraanreve, vakora tuavaaqave, utute variqara e mwunruqama taara inraikyava korive, mpo orive, kyau mwukyaarive, takyuqi varihara variararo

¹⁷i pataqiaqa taiqa kyaiharavira raupirima quaro, tivarave.

Sipiqaa ntaqiki varihuavata, ekyaa sipiqi nrohi varihuavata, ekyaa sipiqi kyaiqa vare varihuavata, mwihua nyianrasata variqata ¹⁸taqaivaro mwi mwatukyava qia iteqaro munra vi varirata qia munra mwia taqeta tiqata, Mwaa mwatukyava nai nronra mwatukya vahirave. Hia mpo mwatukyavanto mwaa mwatukyara nraatara kyaiharo vahivama taiqa viho, tivarave.

¹⁹Mwitaa timwa kyeta mwihua nkyiari qiataqa qaupa quvareta ntateqata tiqata:

Tire mwi mwatukyarara po kye turo.

Mwi mwatukyava airi inraikya varaqiro vi varihata sipi qohua airivanto mwia nrumu mwitaa inraikya mwiqata nronra munima varaarave.

Mwi mwatukyava mwatukya nronra vaiharo pataqiaqa mwia ntuqutu raupirima kyaiho, tivarave, tiro.

- 20 (Nyaamwusairo quavanto nraakiara qovara hiani inraikyarara timwa mpi taiqa kyero mpo qua mwataama tiro):
 Mwi mwatukyava taiqa virara rieqata
 nkye nyaamwuni varihua qamwateqata variate.
 Kotira nraakye qoravata, Iesusiva nronraqama kyai
 vaisihuavata, Kotira qua qovarama kye vaisihuavata,
 nkye ekjaa qamwateqata variate.
 Mwi mwatukyava nkyi uaqama nyatairara rieqaro
 mwia kyaara Kotiva nai kyoqaa mwinrave, tiro.
- 21 Quavanto nyaamwusairo mwitaa tuvana nte ruvaata taqaavaro nyaamwunyaava nronravanto ori nronra qumina inraikya kyavuhu kyero kyaarera nronraqi tuto kyero tiqaro:
 Ori mwia tuto kyauqaro vivintema kyero
 Kotiva Papironi mwatukya taiqa kyairaro
 raupirima viraro mpovanto hia qaiqaavata
 mwia taqaananrove.
- 22 Papironi mwatukyave, e ihi tiqara e kitaa ntuananrave, ntoma ntuananrave, mpo inraikya mpo inraikya ntuararo nruqua tira hia qaiqaavata iqitai rieverave.
 Mpo kyaiqa mpo kyaiqa okyara taqehua
 hiamaa qaiqaa iqi kyaiqa varevarave.
 Uiti uru oriqo ntuqutu qaupaqama kye varianinra,
 mwia nruquavata hia iqitai qaiqaa rieverave.
- 23 Hiamaa qaiqaavata omwa qupi kyeta vataivaro iqitairo itaananrove.
 Nraakye qoravanto nai vare nai vare hivavata
 hiamaa iqi qaiqaavata vahiananrove.
 Haaru ini munima kyaiqa varo vaisihuara mwatani
 variahua, mwihuara nronra vaisive ti varurave.
 E ena quahave, qasokyave, vuhaa pahaa inraikyaqo
 mwatani varia nraakye qorahua unra utu nyateqara
 qora aanra sitera vi variananrave.
- 24 Kotiva taqaiharo Kotira nraakye qora ru kyaahua nraanrevanto iqima vaiho.
 Kotiva taqaiharo Kotira qua qovarama kye varu
 vaisihua nraanrevanto iqima vaiho.
 Mwitaa hiananranra tiroma,
 Kotiva i Papironi mwatuka taiqa kyaiho, tiro.

**Papironivanto taiqa vurara nyaamwuni
varuhua nronraqama kye qamwatora**

19 ¹Nyaamwunyaava nronravanto mwitaa tuvana nte riaavata nyaamwuni varu nraakye qorahua airivanto nronraqama kye tiqata:

Nrivaqe Kotira nrutu tuaaheraare.

Tire raupirima virera huraro

Kotiva tiri huvantu timwa taihata qio varuro.

Kotira okyaravanto kepukya okyara nraahuma vaiho.

Mwiva kepukyavanto variqaro

kepukyaqa hiqaro variqiro quananrove.

² Mwiva ko tiqaro avuqavuma kyeqaro qutaa ko ti varivave.

Papironi mwatukya nronravanto api qaraqiro nrohi vari

nraakyera votima kyero api qaraqiro nrohi varihata

ekyaa mwatanaavanto mwiavata api nrohiqata

uaqiama quarara tiro, mwia kyaara mwi mwatukyaraqaa

Kotiva qua vatero mwia ntuqutu raupirima kyaiho.

Mwi mwatukyava Kotira kyaiqa vaisi airi ru kyaiharo

mwia kyara Kotiva mwia nai kyoqaa mwiqanro

mwia ntuqutirave, tita.

³ Mwihua mwitaa timwa kyeta qaiqaa nronrama kyeta tiqata,

Nrivaqe tire Kotira nrutu tuaaheraare.

Mwi mwatukyava qia ite variharo mwiqitairo

qia munravanto ekyaa enta nrivi variananrove, tura.

⁴ Mwihua mwi quara mwitaa tuvata nronra vaisi nramwuvata, qati variqi vi varu inraikyava taaratana taaratanavata, mwihua mwatasata tumu ntita varuvaro Kotiva nai taintaqa mwatakyaa viro varuvata mwihua mwia qamwata mwateta tiqata,

Qutaave. Nrivaqe tirevata Kotira nrutu tuaaheraare, tita.

⁵ Mwihua mwitaa tuvaro Kotira tainta nronra taintaqitairo qua mpovanto mwitaama tiro:

Nkye Kotira kyaiqa vara mwate varia nraakye

qorahuave, nkye Kotira nraatu aatu hiqata

nrohi varia nraakye qorahuave,

nkye nronra vaisivantove, pata vaisivantove,

nkye ekyaa Kotira nrutu tuaaheraate, tiro.

**Nyaamwuni sipisipi nraativanto nraata varovata
nronraqama kye kyara nronra**

⁶ Quavanto mwitaa tuvana nte variqana rie variavaro airi nraakye qoravanto qua tuntema kyero quavanto ti varura. Mwi quava aisaakya

nronraqitairo hara hara tuntema kyero tiro. Mwi quava nyaanruva nruqua tintema kyero tiqaro mwitaama tiro:

Nrivaqe tire Kotira nrutu tuaaheraare.

Tiri nronravanto Kotiva ekyaa inraikya nraatara kyairave.

Mwiva ekyaa inraikyaqa ntaqiky i varivave.

⁷ Nrivaqe tire Kotira okyarara kepukya okyarave

timwaqi viqata mwianra qamwataqi viqata variare.

Sipisipi nraati mwiva nraakye varaari entava qaumato

vaiho. Mwia mwitai nraakyeva terama teroma variho.

⁸ Mwi nraakyerara kyuqe tuavaaqa, eqarori tuavaaqa takyuqi varira, utute variarive tiro mwia mwinrave, tiro.

Mwia nraata mwiva varirero ekyaa Kotira nraakye qorama

varita. Tuavaaqa kyuqera eqarori mwia okyara vahirero Kotira

nraakye qoravanto kyuqe kyaiqa varaavama vahiho.

⁹ Mwi quava mwitaa tuvaro nyaamwunyaava nianra tiqaro,

Mwaa quara mwitaama kyera qara ntumwa taante. Sipisipi nraati

mwiva nraakye varaani omwatara nranrenra hiro nai nraakye

qora nyaanrama taarihua, mwi nraakye qorahua qamwateqatama

varivarave, tiro. Mwitaa timwa kyero mwiva qua mpo

tiqaro, Mwi quara Kotira qua, qutaa quama vaiho, tiro.

¹⁰ Nyaamwunyaava mwitaa tuvana nte mwia kyuqutarani tumu ntina mwia qamwata mwateqana mwia nrutu tuaaheratera utuavaro

mwiva tiqaro, Qaqao, hia mwitaa hianta. Nte i nraantantena Kotira

kyaiqa vaisima varuqo. Nte ivata i qata vakyaahuavata nraantantena

Iesusira qua timwa nyiqi vi varurahuama varuqo. E Kotirara

nraahu ni mwanriqave tiqarama mwia qamwata mwataante. Kotira

mwanraquravanto haaru poropeti vaisi kyaahaqama nyate varuvata

mwhua Kotira qua qovarama kye varurave. Mwia votima kyero Kotira

mwanraquravanto tirivata kyaahaqama timwa te varihata tire Iesusira

qua timwa nyiqi vi varunanrave, tiro.

Qosi eqarori mwoqaqa mwatakya viro varurara tura

¹¹ Nyaamwunyaava mwitaa tuvana nte variqana taqaavaro

nyaamwuvanto qatua vuvaro qosi eqarorivanto qovarama viro.

Qovarama viro varuvaro mwia mwoqaqa vaisi mpovanto varuvaro mwi

vaisirara Kotirara nraahu rie vari vaisivave timwa kyero, qutaa vaisive

tura. Mwi vaisirara mwitaa tuvaro mwi vaisiva mpohuaqa qua vatarero

hirove, mpohua rirero hirove, mwiva avuqavuma kyeqaro mwitaa hura.

¹² Mwi vaisiva varirero mwia vuvanto qia votima kyero ite varuvaro

mwia qiataqaa nronra vaisi tovaqa airi vahuvaro mwi vaisiraqaa nrutu

mpo qara ntumwa tova vahuvaro hia mpovanto mwi nrutura ntapihi

kyovaro nai mwi vaisiva nraahu mwi nrutura ntapihi kyora.

¹³Mwi vaisiva nai nraahu naiqaa qara ntumwa to nruturu ntapihiro variqaro vaaqa ututovaro vaaqa mwiva nraanreqi ntamwa kyova vahura. Mwi vaisira nrutu *Kotira Quavantove*, tura.

¹⁴Mwi vaisira nrutu mwitaama vahuvoro mwiva vi varuvata nyaamwusai ntaquhua mwia kyuquqa vitinteta mwia vataqi viqata mwihuavata qosi eqaroriqaa viqata kyupe tuavaaqa eqarori tuavaaqa takyuqi varura ututeta vi varura.

¹⁵Vi varuvoro mwi vaisira nroqitairo paipa vaihova nrintero vahuvoro mwi paiparaqotairo ekyaa mwatanaa nraatara kyaariva varura. Mwi vaisiva ekyaa mwatanaa nraatara kyero mwiva qaini kyauru tu varero viqaro mwihuaqaa ntaqikyiqiro quanaro. Mwiva mwihuaqaa ntaqikyiqiro viqaro uaini tamwa tanu nronraqi kyero tatintema kyero mwi vaisiva Kotiva ekyaa inraikya nraatara kye variva, raraqa taani nraakye qorahua ntuqutuqiro quariva varura.

¹⁶Mwi vaisiva varuvoro mwia tuavaaqa ututoraqavata mwia tukyaqaavata qua mpo qara ntumwa tova mwitaama tiro:

Ekyaa vunyaa vaisi variavaro
mwaa vaisiva mwihua vunyaava varirave.
Ekyaa nronra vaisi variavaro
mwiva mwihua nronra vaisi varirave, tiro.

¹⁷Mwita hi varuvana nte taqaavaro nyaamwunyaa vaisi mpovanto huari vuqi siviro variqaro nronraqama kyero qua tiqaro ekyaa hiteta nrohi varu nyaamwahua nyaanrenro tiqaro, Nkye ekyaa nriate. Kotiva omwata nronra nrainani nrumu nraate.

¹⁸Nkye nrumu vunyaa vaisi mwamwanta mwati nreta ntaqua vaisihua mwihuaqaa nronraqahi vaisira mwamwanta mwati nreta, nronra vaisi mwihua mwamwanta mwati nreta, qosivata mwihuaqa mwatakyaavi varia vaisihuavata, ekyaa mwatanaavata, rupa taa vaisihuavata, qati varia nraakye qorahuavata, nrutu vataa nraakye qoravata, hia nrutu vataa nraakye qoravata, nkye ekyaa mwihua mwihua mwamwanta mwati nrumu nraate, tiro.

¹⁹Nyaamwunyaa vaisivanto mwita tuvana nte taqaavata qaakyau vairivantovata, mwatani vunyaa vaisinramwuvantovata, mwihua ntaqu vaisihuavata, mwihua kuaaqa ntuvaantuama vita qosiqaa mwatakya viro varu vaisira mwiavata, mwia kyuquqa nruhua ntaqu vaisihua mwihuavata, ntaqirerata uti varura.

²⁰(Ntaquqi vi varuvoro qosiqaa varu vaisiva mwihua nraatara kyero) qaakyau vairi mwia rupa tero vaisi mpovanto unra tiqaro, Kotira qua qovarama kye varuqo, tu vaisiravata rupa tora. Unra vaisi mwiva vuni qaakyau vairi kyaahaqa hiqaro nraahumwa mpo kyaiqa nronra kyaiqa vare varuvata nraakye qoravanto qaakyau vairi nampaa varohua qaakyau vairi mwanraquhara tiri mwanriqave tiqata qamwata mwatohua,

mwhua unra vaisi mwia kyaiqa taqeta qutaama mwiva Kotira qua ti varuvave tura. Unra vaisi mwivata qaakyau vairi mwivata hia ru kyaraitiro, mwitanahua qia nronraqama kyero itoraqi tuto kyovatatana mwiqi varura. Mwi qiava ite varuvaro mpoqama kyero nriqiqi viqaro munravanto ukavi varu qiava vahura.

²¹Mwitanahua qiaqi tuto kyero qosiqaa varu vaisiva uro ntaquqi viro mwitanahua kyuquqaa vitinto vaisihua ruqiro viro nai paipa, nroqitairo nru paiparaqotairo, mwhua ru taiqa kyovaro nyaamwa ekyaa mwhua nrumu mwhua mwamwanta mwati toqa ntupepaama kyeta nkyiari nraataa huntema nramwa vura.

Saataaninra 1,000 ihia rupa tairaro varianinranra tura

20 ¹Mwita huwana nte variqana taqaavaro nyaamwunyaa vaisi mpovanto nyaamwusairo kiqa mpo, mupi nronra qesa qatuaa kiqara nai kyauquqi tu varero seni muaanrantora, mwivata tu varero tuminro.

²Mwiva tumu evari nronra votihura qora inraikya mwia ntavaaqavu kyora. Evari qarura uaqiahuva mwiva haaru varuvave. Mwiva Saataaniva Kotira nramwutaavanto varuvaro mwia ntavaaqavu kyero mwia rupa taairi 1,000 ihia karavuqi variarive timwa kyero, seniqtairo mwia rupa kyora.

³Rupa kyero mupi nronraqi mwia mwaamwi tuto kyero mwianra 1,000 ihia mwiqi variqaro hia qaiqaa mwaanri ntero nraakye qora unra qarive tiro, qesa mwia tita tero roki rutero qumeqo taaqau tora. Nte ruvaatakya nraakiara qovara hianinra taqaavarave. Nraakiara Saataaninra rupa tairaro mwiva 1,000 ihia karavuqi variqiro uro taiqa kyairaro mwi entaraqatairo Saataaninranra mwiva mpo enta pata entanramwu qatinani mwaanri ntero nrohivarive tiro, mwia huvantu kyaanrove.

⁴Nte ruvaatakya taqaavaro tainta nronra mpo tainta mpo taintavanto vahuvata mwiaqaa nronraqama vu vaisihua mwatakya vita varura. Mwi vaisinramwuhua ko qiate tiro, nronraqama kyovata varuvana nte mwhua taqeqana nraakye qora mwanraqura airivata taqaavara. Mwi nraakye qorahua mwatani varu entara Iesusirara nraakye qora timwa nyiqata Kotira qua ti varuvata mwia kyaara mwhua nyunta teqa kyora. Mwi nraakye qorahua mwatani variqatama hia qaakyau vairivata mwia mwanraquharavata qamwateta tiri mwanriqave tiraitita, nkyiari kyauquqaavata tiriqaavata hia mwia nampaa varora. Nte taqaavata mwi nraakye qorahua qaiqaa qati sivita variqata Karaisiravatamakye mwaa mwataraqaa ntaqikyiqi viqata 1,000 ihia variqi vura.

⁵Mwi nraakye qorahua qaiqaa qati sivi variqata mwitaamaqi vuvata hini nraakye qora qutu vuhua hia siviraitita, qati nraahu variqi vuvaro

1,000 ihi nritarovata mwihuavata qaiqaa qati sivita nrohi varura. Vaakya tu nraakye qorahua nraakiara mwihua nraante qaiqaa qati sivi variqi vi vari nraakye qorahuama varivara.

⁶Tahuave varivaro Kotiva mwihua nraante sivuma kyaarihua mwihua qamwateqata varivaro Kotiva mwihua kyuqema nyatairata varivarave. Mvihua kepukyavanto qio vahiraro qaiqaa mwihua qutu viva hiam qio vahiananro. Mvihua qaiqaa qutu viva hia qioqahirata mwihua Karaisiravata 1,000 ihia nraakiara nraakiara qaiqaa qutu viva hia qioqahirata mwihua Karaisiravata 1,000 ihia nraakiara nraakiara qaiqaa qutu viva hia qioqahirata mwihua Karaisiravata kyaiqa varaqi vivara.

Saataaninra ekyara nraatara kyaaninranra tura

⁷Nraakiara Saataaniva 1,000 ihia nraakiara nraakiara qaiqaa qutu viva hia qioqahirata mwihua Karaisiravata 1,000 ihia nraakiara nraakiara qaiqaa qutu viva hia qioqahirata mwihua Karaisiravata kyaiqa varaqi vivara. ⁸Nraakiara Saataaniva 1,000 ihia nraakiara nraakiara qaiqaa qutu viva hia qioqahirata mwihua Karaisiravata 1,000 ihia nraakiara nraakiara qaiqaa qutu viva hia qioqahirata mwihua Karaisiravata kyaiqa varaqi vivara. ⁸Nraakiara Saataaniva 1,000 ihia nraakiara nraakiara qaiqaa qutu viva hia qioqahirata mwihua Karaisiravata 1,000 ihia nraakiara nraakiara qaiqaa qutu viva hia qioqahirata mwihua Karaisiravata kyaiqa varaqi vivara. ⁸Nraakiara Saataaniva 1,000 ihia nraakiara nraakiara qaiqaa qutu viva hia qioqahirata mwihua Karaisiravata 1,000 ihia nraakiara nraakiara qaiqaa qutu viva hia qioqahirata mwihua Karaisiravata kyaiqa varaqi vivara. ⁸Nraakiara Saataaniva 1,000 ihia nraakiara nraakiara qaiqaa qutu viva hia qioqahirata mwihua Karaisiravata 1,000 ihia nraakiara nraakiara qaiqaa qutu viva hia qioqahirata mwihua Karaisiravata kyaiqa varaqi vivara.

⁹Nraakiara Saataaniva 1,000 ihia nraakiara nraakiara qaiqaa qutu viva hia qioqahirata mwihua Karaisiravata 1,000 ihia nraakiara nraakiara qaiqaa qutu viva hia qioqahirata mwihua Karaisiravata kyaiqa varaqi vivara. ⁹Nraakiara Saataaniva 1,000 ihia nraakiara nraakiara qaiqaa qutu viva hia qioqahirata mwihua Karaisiravata 1,000 ihia nraakiara nraakiara qaiqaa qutu viva hia qioqahirata mwihua Karaisiravata kyaiqa varaqi vivara. ⁹Nraakiara Saataaniva 1,000 ihia nraakiara nraakiara qaiqaa qutu viva hia qioqahirata mwihua Karaisiravata 1,000 ihia nraakiara nraakiara qaiqaa qutu viva hia qioqahirata mwihua Karaisiravata kyaiqa varaqi vivara.

¹⁰Nraakiara Saataaniva 1,000 ihia nraakiara nraakiara qaiqaa qutu viva hia qioqahirata mwihua Karaisiravata 1,000 ihia nraakiara nraakiara qaiqaa qutu viva hia qioqahirata mwihua Karaisiravata kyaiqa varaqi vivara. ¹⁰Nraakiara Saataaniva 1,000 ihia nraakiara nraakiara qaiqaa qutu viva hia qioqahirata mwihua Karaisiravata 1,000 ihia nraakiara nraakiara qaiqaa qutu viva hia qioqahirata mwihua Karaisiravata kyaiqa varaqi vivara.

¹⁰Nraakiara Saataaniva 1,000 ihia nraakiara nraakiara qaiqaa qutu viva hia qioqahirata mwihua Karaisiravata 1,000 ihia nraakiara nraakiara qaiqaa qutu viva hia qioqahirata mwihua Karaisiravata kyaiqa varaqi vivara. ¹⁰Nraakiara Saataaniva 1,000 ihia nraakiara nraakiara qaiqaa qutu viva hia qioqahirata mwihua Karaisiravata 1,000 ihia nraakiara nraakiara qaiqaa qutu viva hia qioqahirata mwihua Karaisiravata kyaiqa varaqi vivara.

Kotiva ekyara entaqaa variqaro ko qianinranra tura

¹¹Nraakiara Saataaniva 1,000 ihia nraakiara nraakiara qaiqaa qutu viva hia qioqahirata mwihua Karaisiravata 1,000 ihia nraakiara nraakiara qaiqaa qutu viva hia qioqahirata mwihua Karaisiravata kyaiqa varaqi vivara. ¹¹Nraakiara Saataaniva 1,000 ihia nraakiara nraakiara qaiqaa qutu viva hia qioqahirata mwihua Karaisiravata 1,000 ihia nraakiara nraakiara qaiqaa qutu viva hia qioqahirata mwihua Karaisiravata kyaiqa varaqi vivara.

¹²Nraakiara Saataaniva 1,000 ihia nraakiara nraakiara qaiqaa qutu viva hia qioqahirata mwihua Karaisiravata 1,000 ihia nraakiara nraakiara qaiqaa qutu viva hia qioqahirata mwihua Karaisiravata kyaiqa varaqi vivara. ¹²Nraakiara Saataaniva 1,000 ihia nraakiara nraakiara qaiqaa qutu viva hia qioqahirata mwihua Karaisiravata 1,000 ihia nraakiara nraakiara qaiqaa qutu viva hia qioqahirata mwihua Karaisiravata kyaiqa varaqi vivara.

Qutu vuhua tainta mwia vuqaa sivita varuvaro taintaqaa mwatakyaa viro varuva mpuku vara kyero mpo mpuku mpo mpuku iritero variqaro mpuku mpo, mwiqi ekyaa enta qati variqi vi nraakye qorahua nyutu vahu mpukura, iri kyero ko timwaqiro vura. Qutu vuhua mwatani qati varu entara mpo kyaiqa mpo kyaiqa vare varu quara mwi mpukuraqi mwi mpukuraqi qara ntumwa tovaro vahuvaro taintaqaa mwatakyaa viro varuva mpukuqi qara ntumwa to quara rieqaro ko timwaqiro vura.

¹³Mwiva ko timwaqiro vuvata kyaarera nronraqi ntaqutu vu nraakye qorahua mwiqitai qovarama vita uro tainta mwia vuqaa varuvata qutu quahua uro varia mwatukyaraqitaivata nraakye qora qovarama vita uro mwi taintara vuqaa varuvaro taintaqaa mwatakyaa viro varuva mwihua qati varu entara kyaiqa vare varurara rieqaro ko timwaqiro vura.

¹⁴Mwiva ko timwaqiro viro uro taiqa kyero mwiaqaatairo qutu vuhuvata, qutua okyararavata, qia nronra itoraqi vara mwaamwi tuto kyora. Nraakiara Kotiva qia nronra itaaninraqi tuto kyairata mwihua mwi entara tiqata, Po, mate ekyarama qutu vuro, tivara.

¹⁵Tainta nronraqa mwatakyaa viro varuva variqaro taqovaro ta nraakye qorahuave nyutu hia mpukuqi ekyaa enta qati variqi vi nraakye qorahua nyutu qara ntumwa to mpukuraqi vahuvaro mwia qia nronra itoraqi vara mwaamwi tuto kyora.

Nyaamwu qaraakyavata mwata qaraakyavata qovarama quaninranra tura

21 ¹Mwita havana nte taqaavaro nyaamwu qaraakyavantovata mwata qaraakyavantovata vahura. Nyaamwu haaruaavavata mwata haaruaavavata ekyara vivuvaro kyaarera nronravantovata hia vahura.

²Mwita havana nte taqaavaro Kotiva hunasairo nyaamwusairo mwatukya kyuqeva, hia mwiqi uaqia hi inraikyavavata vahu mwatukyava, qaraakya Ierusalemivanto tumi varura. Nraakyevanto nai vaati vararera hiro nai mwamwanta mwunruqama taintema kyero mwi mwatukyava tumi varuvana ³nte riaavaro tainta nronraqaatairo quavanto mwitaama tiro: Mwaa entaraqaatairo Kotiva nai nraakye qora kyapata variqiro quananrove. Mwiva mwihua kyapata variqiro virata mwihua mwia nraakye qorama varivarave. Kotiva naivanto mwihua kyapata variqiro virata mwihua mwianra tiri mwanriqave tivarave.

⁴Mwihua varivaro mwiva mwihua nruqunru nruka nyatairata mwihua qio variqata hia qaiqaa qutiraitita, hia ntataraitita, hia mwutukya uaqiahirata variraitita, hia nriqavira inraikya vararaitita, kyuqema kye variqi vivarave. Haaruaa okyara taiqa virara tita, mwihua mwitaamaqita vivarave, tiro.

⁵Quavanto mwita tuvaro tainta nronraqa mwatakyaa viro varuva tiqaro, Nte mate ekyaa inraikya qaraakyaqama kyarerave, tiro. Timwa

kyero nianra tiqaro, Mwaa quava qutaa qua vaiharo mpovanto qio mwi quara riemwaqiro quaninranra tira, e mwaa quara qara ntumwa taante, tiro.

⁶Mwitaa timwa kyero mwiva qaiqaa tiqaro, Qio nte mwi kyaiqara taiqama kyauqo. Nte haaru vuni variavavama varuqo. Nte nraakiara ekyaarara vitinivata variarivama varuqo. Vaisi mpovanto nramanri nraataa hirera, nte nrumwuqitairo qati variqiro quani nramanrinra, mwia mwiqanama hia kyoqaara nyaanru hiraitina, qati mwianrinro nrenro mwiva qati variqiro quananrove.

⁷Vaisivanto uaqia hi kyaiqaravata ntaquqiro viro qio nraatara kyaariva, mwivama nte hiani inraikyara qio varaananrove. Nte mwihua mwanriqavanto variarita mwihua ni maaqu naamwunra varivarave.

⁸Mpo hia nraakye qorahua ni kyaiqa nraatu aatu hiqata ni pataqi nria aanranra qaqira kyaahuave, hia nianra riemwaqita vihuave, mwaaqu kyaiqa uti varihuave, hena vaisi ru kyehuave, api qaraqita nrohi varihuave, qumina unra inraikyara tiri mwariqave tiqata qamwata mwate varihuave, ekjaa unra qua ti varihuave, ekjaa mwi kyaiqara mwi kyaiqara uti varihua qia nronravanto ori eqaroriqaatairo itaaninraqi vivarave. Mwihua mwini uro variqata, Qikye, ekjaarama qutu vuro tivarave, tiro.

Qaraakya Ierusalemianra tura

⁹Mwitaa huvaro nyaamwunyaahua 7 nramwu mwihua nraakye qora ekjaara uaqiama nyatarera hu inraikyara tanu 7 nramwu piqa kyeta tutoraqitairo mpovanto nte hiavanani nri ntero nianra tiqaro, Nrinraqe nte sipisipi nraati mwiva varaani nraakya i nraamwu taarira taqaante, tiro.

¹⁰Mwita tuvaro Kotira mwanraquravanto kepukyaqama kyero nivata varuvana nte variavaro nyaamwunyaava mwiva ni pita varero taaqi nronra mpo nritaroraqaa uro kyero ni naamutovana nte taqaavaro Ierusemi kyuqera hia mwiqi qora inraikyavanto vahu mwatukyava tumiqanro Kotiva varura nyaamwusairo tumi varura.

¹¹Mwi mwatukyava tumi varuvaro Kotira peqa okyaravanto mwi mwatukyaraqitairo takyuqi varuvaro tuminro. Mwi mwatukyava takyuqiqaro nronra munima kyaani orira voti hira mwia nrutu *iasipaa* ori votima kyero takyuqiqaro karaasi votima kyero itero ante anta hi varura.

¹²Mwi mwatukyara vasaamwunra vahirero nronra nritarero vahuvaro mwia qesa 12 nramwu vahuvata nyaamwunyaahua 12 nramwuvanto mwi qesara kuaa kuaaqa ntaqiky i varuvaro qesa mwiaqaa Isareri okyara 12 nramwu nyutu qara ntumwa tovaro vahura.

¹³Mwi mwatukyara vasaamwunra riqanani taarampo qesa vahuvaro kyaavani taarampo qesa vahuvaro vetara hini taarampo qesa vahuvaro mwaa hini taarampo qesa vahura.

¹⁴Vasaamwunra mwia vara ututu qesa 12 nramwu mwitaama vahuvaro ori 12 nramwuqa vasaamwunra mwia ratova ori mwinramwunraqa sipisipi nraati mwiva nronraqama kyo vaisihua 12 nramwu nyutu qara ntumwa tovaro vahura.

¹⁵Mwitaama vahuvaro nianra qua ti varu vaisiva nyaamwunyaa vaisivanto variqaro mwataani kyaamwunra koriqotairo ututora nai kyauquqi tutero mwi mwatukyavata, mwi mwatukyara qesavata, mwi mwatukyara vasaamwunravata, mwararero uti varura.

¹⁶Mwi mwatukyava vahirero kyaava riqana nraantera hini hini mwinramwuva kuaaqarama vahura. Mwitaama vahuvaro nyaamwunyaa vaisivanto mwi mwatukyara mwatama kyero taqovaro vasaamwunra hini sataa 2,200 kiromitaa vahuvaro mwatukya mwia virinivata mpianivata mwatama kye taqovaro 2,200 kiromitaa kuaa qarama kyero vahura.

¹⁷Mwitaama vahuvaro nyaamwunyaa vaisivanto vasaamwunra mwia mwatama kye taqovaro mwia mpuahaa mwiva 144 mitaa vahura. Vaisivanto kyairiqa vara kyero mwataara hi varintema kyero nyaamwunyaa vaisivanto mwi mwatukyara mwatama kye taqero mwi quara timwa mpuvana nte riaavarave.

¹⁸Vasaamwunra mwia *iasipaa* ori qotairo ututova vahuvaro mwatukya utaqi vahu nraamwunra *kori* ori qotairo ututovaro karaasivanto itero ante anta hintema kyero itero ante anta hiqaro vahura.

¹⁹Mwitaama vahuvaro vasaamwunra mwemwani vahu orira munima nronraqama kyaani orira mpo ori mpo ori mwunruqama tova *iasipaa* ori vahuvaro

mwiaqaa nampa 2 ori kukyanumwu votihuva *sapaia* ori vahuvaro

mwiaqaa nampa 3 ori eqarori votihura aketi ori vahuvaro

mwiaqaa nampa 4 ori vuhanaa votihuva emaraari ori vahuvaro

²⁰mwiaqaa nampa 5 ori nraanrevata eqarorivata vahu orira *sontonisiki* ori vahuvaro

mwiaqaa nampa 6 ori nraanre ori *koniriani* ori vahuvaro

mwiaqaa nampa 7 ori qaamiantaqatova *karisoriti* ori vahuvaro

mwiaqaa nampa 8 ori kyatari mwanre votihura *mperiri* ori vahuvaro

mwiaqaa nampa 9 ori *topaasi* ori vahuvaro

mwiaqaa nampa 10 ori korisopareri ori vahuvaro

mwiaqaa nampa 11 ori qia votihura *haisini* ori vahuvaro

mwiaqaa nampa 12 ori nraanre votihura *ametisi* ori vahura.

²¹Ori 12 nramwu vahuvaro qesa 12 nramwu kyau mwukyaari voti huvave, kinaa voti huvave, vahura. Hia kinaa pataqiani vara kyero

tomaqa kyeqaro qesa mwia utiraitiro, kinaa nronra kuaikuqo qesa mwia utuqiro viro ekyaa qesa 12 mwinramwunra taiqa kyora. Qesavanto mwitaama vahuvaro mwi mwatukyaraqi vahu aanrava koriqo ututovaro karaasi nraantantoraqitai vutura hinivata qio taqe inraikyava vahura.

²²Mwi mwatukyaraqi vahu aanrava mwitama vahuvana nte taqaavaro Kotira qamwata mwate nraamwuva hia vahura. Kotiva ekyaa inraikya nraatara kye variva mwivavata, sipisipi nraati mwivavata, mwitanahua mwi nraamwuva varura.

²³Mwi mwatukyava vahuvaro Kotira peqa okyaravanto itero takyuqiqaro ntuvaahe varuvoro sipisipi nraati mwiva omwa votima kyero ite varuvorora tiro, huarivantovata toravantovata hia mwia kyaiqa vahura.

²⁴Nraakiara mwi mwatukyava qovarama virata ekyaa mwatanaa nrohivaro mwi mwatukyava ntuvaa hairata nrohi varirave. Mwi hua mwitaama kye nrohi varivata mwatani vunyaa vaisinramwuvanto nkyiari kyuqe inraikya vatera varaqita uro mwi mwatukyaraqi kyevarave.

²⁵Mwi hua nkyiari vate inraikyara varaqita uro kyeta varivaro qaatataaninraqa mwi mwatukyara qesavanto qati nraahu qatua viro vahiraro mwini hia enta hianinranra tiro, hia mwi qesara tita taananrove.

²⁶Mwi mwatukyara qesa qati qatuaviro vahirata ekyaa mwatanaavanto nkyiari vatera kyuqe inraikya varaqita mwiqi qio uro kyevarave.

²⁷Mwi inraikyara mwi inraikyara uro kyeqatama kyuqe inraikya nraahuma uro kyevara. Mpo inraikya qora inraikyavanto hiam mwi mwatukyaraqi viqetaananro. Vaisivanto kyaurira kyaiqa varaarivave, unra qua qiarivave, ekyaa mwitaa hi vaisihua hiam mwi mwatukyaraqi viqetevara. Sipisipi nraati mwia mpukuqi ekyaa enta qati variqi vi nraakye qorahua mwihua nyutu qara ntumwa tai nraakye qorahua, mwihua nraahuma mwi mwatukyaraqi qio viqetevarave.

Qati variqi vi nramanrinranravata qati variqi vi kyatariraravata tura

22 ¹Nyaamwunyaa vaisivanto mwi mwatukyara ninaamutero mwiva nramanri mpo ni naamutovana taqaavara. Mwi nramanriva, qati variqiro vi vari nramanriva, kyuqema kyero takyuqiro itero ante anta hiqaro Kotiravata sipisipi nraati mwitana taintaqitairo tumi varura.

²Mwi nramanriva mwiaqitairo viqaro mwi mwatukyara aanra utaqaa vi varuvoro nramanri tokyo hini hini kyatari, qati variqi vi variva vahura. Mwi kyatariva kuaa ihi mwiqi kuaa tora kuaa tora tamwa rieqaro 12 nani tamwa riemwaqiro vivi hura. Mwi kyatarira mwanrevanto ekyaa mwatanaahua hemwaa votima kyero mwihua kyuqema nyataariva vahura. ³Kotiva uaqiama quarive qiari inraikyava hiam mwi mwatukyaraqi vahiananro.

Mwi mwatukyaraqi Kotiravata sipisipi nraativata mwitanahua taintama vahiananro. Mwi taintava mwi mwatukyaraqi vahirata Kotira kyaiqa vaisi mwia nraakye qora, mwihua Kotirara tiri mwanriqave tiqatama qamwata mwatevara.

⁴Mwihua mwianra qamwataqi viqata mwia viri taqamwaqi vi varivaro Kotira nrutu mwihua tiriqa qara ntumwa tairaro vahiananro.

⁵Mwihua mwitaama kyeta Kotirara qamwataqita vivaro hiamu mwini enta hiananro. Nronravanto Kotiva mwihua ntuvaahama nyate varianinranra tiro, huarivantovata omwavantovata hiamu mwia kyaiqa vahiananro. Kotiva mwihua ntuvaahama nyatairata mwihua vunyaa nraakye qora variqata ekyaa enta ntaqikyiqita vivara.

Iesusiva uro ntantero tumuaninranra tura

⁶Nyaamwunyaa vaisivanto qaiqaa nianra tiqaro, Mwaa quava qutaa quama vaiho. Qioma vaisi mpovanto mwi quara riemwaqiro qunanrove. Nronravanto Kotiva nai mwanraqura poropeti vaisi nyuvaro mwiva mwihua kyaahaqa hi varuvata mwihua Kotira qua qovarama kye varurave. Kuaa qarama kyero Kotiva matevata nai kyaiqa vaisiara mwihua nraakiara pataqia vari kyero qovara hianinra ntapihy kyeta riaate tiro, nyaamwunyaa vaisi mpo titairave, tura.

Mwiva mwita tuvana nte Ioniva ruvaatakyaa nraakiara ekyaa mwi inraikyava qovara hianinra taqaavara.

⁷Iesusiva mwitaama tiro: Nte nkye hinani qamwanrama uro ntantena tumuaninrave. Mwaa mpukuraqi nraakiara qovara hianinra qara ntumwa taurave. Mwi quara riemwaqiro quariva variraro Kotiva mwia kyuqema mwatananrove, tura.

⁸Nte Ioniva ruvaatakyaa mwi inraikyara riena mwi inraikyara taqaavara. Nte mwi inraikyara rie taqe hina mwiaqaatai nyaamwunyaa vaisivanto ni naamutora mwia kyuqutarani tumu ntina mwia nrutu tuaaharerera uti variavaro ⁹mwiva qaqaqo tiro, Hia ni nutu tuaaheraante. Nte i voti huva Kotira kyaiqa vaisima varuqo. I qata vakyaahuave, poropeti vaisive, mwaa mpukuraqi qara ntumwa tai quara rias nraakye qorahuave, nte mwihua votima kyena Kotira kyaiqa vaisima varuqo. E Kotirara nraahu ni mwanriqave timwa kyera mwia nraahu qamwata mwataante, tiro.

¹⁰Mwita timwa kyero qaiqaa tiqaro, Mwaa quara nraakiara qovara hianinra qovarama kyauqara qara ntumwa taananra hia uqeta taante. Ekyaa mwi quava qutaa qovara hiari entava qaumato vahirara tira, e hia uqetataante.

¹¹Qora kyaiqa utuani vaisira qati kyairaro mpoqiavata qora kyaiqa utuqiro quarive. Api nrohiani vaisira qati kyairaro api nrohiani kyaiqara mpoqiavata utuqiro quarive. Kyuqe kyaiqa varaani vaisira qati kyairaro

kyuqe kyaiqa nraahu mpoqiavata varaqiro quarive. Kotira kyaiqa nraahu varaani vaisira qati kyairaro Kotira kyaiqa nraahu varaqiro quarive, tura.

¹²Iesusiva mwitaama tiro: Riaate, nte qamwanrama uro ntantena tuminrenrave. Nte mwi entara nraakye qora nyianri inraikyara varena nraakye qora mwihua nkyiari kyaiqa kuaiqia kuaiqiaqa taqeqana kyoqaa nyianinrave.

¹³Nte haaru vuni variavavama varuqo. Nte nraakiara ekyaarara vitinivata variarivama varuqo. (Nte nraahuma okyaranivata mwutunivata varuvama varuqo.)

¹⁴Nraakye qora nkyiari tuavaaqa kyuqema kye hiqama tehua, mwihua qamwateqata varivarave. Ekyaa enta qati variqi vi kyatari tamwanra mwi nraakye qorahua qio hiqu kye varevama vahiananrove. Mwi nraakye qorahua qioma Kotira mwatukya qesa qatua kye vera ntevama vahiananrove.

¹⁵Mwihua mwi mwatukyaraqi varihua varivaro mpohua mwi mwatukyaraqi viva hiamia qio vahiananrove. Mwihua mwaaqani vairi votima kyeta varivarave. Tuhive haaqa quaakya kyaiqa vare varihuave, nraakye qora api qaraqita nrohi varihuave, vaisi ru kyehuave, unra inraikyara tiri mwanriqave tiqata qamwata mwate varihuave, unra quavata unra kyaiqavata vare varihuave, mwihua hia Kotira mwatukyaraqi viraitita, mwaaqani varivarave.

¹⁶Nte Iesusiva Kotira nraakye qora mpoqi mpoqi variahua, mwihua mwi quara riaate tinama, nte nyaamwunyaa vaisi mpo titauqaroma mwi quara mwihua timwa nyiho. Nte Ntevitira okyara kuaa okyaravantoma varuqo. Itataaravanto qaatatarera hinani itaira nte mwia votima kyena iteqana ntuvaahe varuvama varuqo, tiro.

¹⁷Kotira mwanraquhavantovata sipisipi nraativanto varaari nraakyeavata mwianra tumuantema, tita. Mwitanahua mwitaa ti variarara tita, nkye mwaa quara riehuavata Iesusirara tumuante qiata. Tavave nramanri nraataa iharo variho? Nrinra hia kyoqaa hiraitira, qati vara kyera nraante.

Ekyara qua tura

¹⁸Nte Ionivama tina. Nraakiara qovara hiani quara quara ntumwa taura nkye mwi quara riehuara tirera. Nte nkyiara kepukyaqama kyena mwitaama tina, Vaisi mpovanto nte tu quaraqa mpo qua tomaqa taakyorave. Mwiva mwitaa hirera, qora inraikya qovara hininranra mwaaqi tura, Kotiva ekyaa mwi inraikyara mwi vaisiraqaa vataananrove.

¹⁹Nraakiara qovara hiani quara nte qara ntumwa tauraqaatairo mpovanto mpo qua vara qatinani kyaankyorave. Mwiva mwi quara vara qatinani kyairera, Kotiva mwi vaisirara hiamia mwiva ekyaa enta qati variqi vina kyatari tamwanra nrenanrave qiananrove. Mwiva hiamia ni

mwatukya kyuqeraqi quananrove, qiananrove. Nte kyatari mwianravata, mwatukya mwianravata, mwaa mpukuraqi qara ntumwa taurave.

²⁰Ekyaa mwi quara mwi quara qovarama kyai vaisiva, Iesusiva, nai kyauqu nriqiqaa vateqaro mwataama tiro, Nte qutaama tuqo. Nte qamwanrama kye uro ntantena tumuaninrave, turave.

Iesusiva mwitaa tihana nte tiqana, Qutaama tira hiaro. Nronrao, Iesusio, e tumuante, tuqo.

²¹Nkye varivaro tiri vunyaa vaisi Iesusiva nkyivata variqaro nkyi kyuqemaqiro quarive. Qutaave.